

KIMPPU

KEHITYS JA IHMISOIKEUDET

SOUTH-EAST ASIA
Lack of freedom,
lack of development?

HEIDI HAUTALA
ihmisoikeusministeri

**Alkuperäiskansojen
TAISTELU MAASTA**

Development as a right?

The Universal Declaration of Human Rights, adopted by the UN in the 1948, is strong reading. It states that each person has certain inalienable rights such as right to work and right to just remuneration ensuring an existence worthy of human dignity. According to the Declaration, everyone is as well entitled to "a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized". That is to say: the right to development.

Human rights are not whatever rights. More precisely, they are a commonly accepted framework which binds the member states of the UN morally but also in legal sense under the international law. At the same time human rights are like a double-edged sword: they have been used to justify the war against terrorism and to impose conditions both on the development aid and trade.

Besides the international commitments, Finland's development policy is steered by a national development policy programme. In the new programme, published in this March, Finland commits to a human rights based approach to development in its development policy. It means recognizing the fulfilment of human rights as the main goal of all development efforts.

In the name of coherence, a human rights perspective would be welcome also in a wider sense into the Finnish politics. Indeed, Finland's human rights situation will be examined in public in the Human Rights Commission of the UN very soon. The exact day is May 23. While waiting for that.. wish you exiting moments in the midst of this Kimppu!

Utveckling – en rättighet?

Den världsomfattande deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna som antogs år 1948 är stark läsning. Den linjerar upp att varje människa har odelade mänskliga rättigheter såsom rätt till arbete och tillräcklig utkomst, rätt till utbildning samt rätt till åsiktsfrihet. Var och en har enligt deklARATIONEN rätt till "ett socialt och internationellt system där de rättigheter och friheter som behandlas i denna förklaring till fullo kan förverkligas". Med andra ord: rätt till utveckling.

Men de mänskliga rättigheterna är inte vilka rättigheter som helst. De utgör en normativ ram, godkänd av världssamfundet, som förbinder FN:s medlemsländer internationellt. Samtidigt är de mänskliga rättigheterna som ett tveeggat svärd, med hänvisning till dem har man såväl motiverat krig mot terrorism som ställt villkor för utvecklingsbistånd och handelsförbindelser.

Vid sidan av de internationella förpliktelserna fastställs Finlands utvecklingspolitik av ett utvecklingspolitiskt åtgärdsprogram. I det färskta programmet lovar Finland att själva utgångspunkten för hela utvecklingspolitiken är de mänskliga rättigheterna. I den här tidningen kan du läsa vad människorättsbaserad utvecklingspolitik innebär och hur människorättsfrågor utgör själva kärnan i många av de utmaningar som hänger samman med utvecklingen.

I konsekvensens namn skulle människorättsvinkeln vara välkommen också i vidare bemärkelse i finsk politik. Inom en nära framtid utvärderas Finlands människorättsituation internationellt, då den rapport om Finlands människorättsituation (och eventuella skuggrapporter) som utrikesministeriet färdigställt behandlas i FN:s människorättsråd. Det här sker den 23 maj. I väntan på det – många spännande stunder med den här tidningen.

KIMPPU 2012 Julkaisija Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunta, kehitysyhteistyövaliokunta

Päätoimittaja Suvi Lindgren **Toimitussihteeri** Lea Pakkanen **Toimittajat** Johanna Maliniemi, Aliisa Priha

Kirjoittajat Heidi-Maria Helenius, Johanna Holm, Laura Luoto, Terhi Paikkala, Laura Pajarinen, Hanna-Maija Pääkkönen, Paavo Teittinen, Alejandra Valverde, Meeri Väänänen **Kuva- ja kuvitustiedot juttujen yhteydessä.**

Proof-reader Anna Björnberg-Michelsson **Översättare** Pia Stolzenberg **Graafinen suunnittelu ja taitto** Satu-Tuulia Oksanen **Paino** N-Paino **Painos** 9900

Kehitys oikeutena?

1948 laadittu ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus on väkevää tavaraa. Se linjaa, että jokaisella ihmisellä on tiettyjä jakamattomia ihmisoikeuksia kuten oikeus työhön ja riittävään toimeentuloon, oikeus saada opetusta sekä mielipiteenvapaus. Jokaisella on julistuksen mukaan myös oikeus "sellaiseen yhteiskunnalliseen ja kansainväliseen järjestykseen, jonka puitteissa julistuksessa esitetyt oikeudet ja velvollisuudet voivat toteutua". Toisin sanoitettuna: oikeus kehitykseen.

Ihmisoikeudet eivät kuitenkaan ole mitä tahansa oikeuksia. Ne ovat maailmanyhteisön hyväksymä normatiivinen kehikko, joka sitoo YK:n jäsenmaita kansainvälisoikeudellisesti. Samalla ihmisoikeudet ovat kuin kaksiteräinen miekka – niiden varjolla on perusteltu terrorismin vastaista sotaa sekä ehdollistettu kehitysapua ja kauppasuhteita.

Suomen kehityspolitiikkaa määrittää kansainvälisten sitoumusten ohella kehityspoliittinen toimintapohjelma. Uunituoreessa ohjelmassa Suomi lupautuu ottamaan ihmisoikeuksien ajamisen koko kehityspolitiikkansa lähtökohdaksi. Tästä lehdestä voit lukea, mitä ihmisoikeusperustaisuudella tarkoitetaan ja miten ihmisoikeuskysymykset ovat monien kehitykseen liittyvien haasteiden ytimessä.

Ihmisoikeusnäkökulma olisi johdonmukaisuuden nimissä tervetullut laajemminkin suomalaisen politiikkaan. Lähiaikoina Suomen ihmisoikeustilannetta arvioidaan kansainvälisesti, kun ulkoministeriön valmisteleva raportti Suomen ihmisoikeustilanteesta (sekä mahdolliset varjoraportit) käsitellään YK:n ihmisoikeusneuvostossa. Tuo päivä on toukokuun 23. Sitä odotellessa... jännittäviä hetkiä tämän lehden parissa!

SUVI LINDGREN

Päätoimittaja

SISÄLLYS

Pääkirjoitus.....	3
HAASTATTELU	
Suomen ihmisoikeusministeri	4
Finlands människorrättsminister	7
KOLUMNI	
Palestiinassa kehitys vaatii poliittista rohkeutta	9
Kehitysyhteistyön juurilla	10
Vaakakupissa vastuu.....	13
Lack of freedom, lack of development?.....	14
KIMPPU KYSY	
Kehitys ja ihmisoikeudet, mitä ne meinaa?	16
Mapuchet eivät vaikene	18
Saamelaiskysymys.....	22
KOLUMNI	
Towards pro-poor policies in Peru?	25
Kuurojen asema otettava vakavasti	26
Another God that failed	28
Kimppu-kulttuuri.....	30
KOLUMNI	
Pyörällä päästään	31

Kannen kuva:

Aamun valjetessa nuoret mapuchet suorittavat maanvaltausta edeltävän rituaalin nimeltä Gillañmawün.

Kuva: Felipe Duran.


SUOMEN ihmisoikeusministeri

Hetkeä ennen tapaamistamme ministeri **Heidi Hautala** kiiruhtaa talvitakissa työhuoneeseensa ulkoministeriöön. Työhuoneessa on karttapallo ja viherkasveja, joita hoidellessa ei haastateltavani aikaansa vietä. Lokakuussa hän on ollut Itä-Afrikassa, marraskuussa Aasiassa ja seuraavaksi hän on lähdössä Intiaan kestävän kehityksen huippukokoukseen.

”Nyt onkin ollut erityisen rauhallista”, tuumaa viime kesäkuussa kehitysministerinä aloittanut Hautala viivytyään Suomessa yhtäjaksoisesti yli kuukauden. Hän istuu vihreässä sohvatuolissa valmiina vastaamaan kysymyksiini. Pitkäaikaisena vihreiden kansanedustajana ja Euroopan parlamentin jäsenenä hänellä on kokemusta maailmanparantamisesta.

Hautala kertoo jo nuorena heränneensä maailman nälkäongelmaan. Hän opiskeli Helsingin yliopistossa maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa puutarhatiedettä. Tuolloin maailman ravitsemustilanteesta ei ollut kattavasti kirjallisuutta suomeksi, joten Hautala päätti itse kääntää ja toimittaa alan kirjoja.

”Virallisista opinnoista osa meni kyllä vähän ohi”, hymähtää Hautala. Toimettomaksi hän ei opiskelijatovereittensa kanssa jäänyt, vaan kertoo heidän etsineen tietoa ja luennoitsijoita aiheista, jotka heitä kiinnostivat. Opiskelijaporukalla hän perusti myös pitkään toimineen vaihtoehtoisen viljelyn opintopiirin. Opiskelijalle Hautala suositteleeekin aktiivisuutta. ”Kannattaa lähteä erilaisiin hommiin. Yhdestä tehtävästä avautuu taas uusia mahdollisuuksia.”



Ihmisoikeuksien roolia kehitys yhteispolitiikassa painotetaan kaikissa Pohjoismaissa. Ministeri Hautalaa huolettaa kuitenkin Suomen kehitysyhteistyömäärärahatilanne. ”0,7 prosentin kehitysaputavoite bruttokansantulosta jää koko ajan kauemmaksi, samalla kun muissa pohjoismaissa tavoitteet ovat jo 0,7:n yläpuolella.” Kuva: Ruut Luukkonen

Kehitysministeri Heidi Hautala painottaa ihmisoikeuksia työssään Suomen kehityspoliitikan ja valtion omistusohjauksen johtajana.

Erilaisten mutkien kautta Hautalakin on kehitysministeriksi päätnyt. ”En kyllä olisi silloin vuonna 1974 arvannut”, hän naurahtaa ja kehottaa opiskelijoita menemään mukaan järjestötoimintaan. ”Kansalaisjärjestöpuolella oppii, miten asioita ajetaan.”

Ihmisoikeudet johtotähtenä

Hautala on kutsunut itseään ihmisoikeusministeriksi. Idea siihen tuli Hautalan juttellessa Tanskan kehitysministeriksi valitun **Christian Friis Bachin** kanssa, joka nimesi itsensä ”rights-ministeriksi” viitaten ajamiinsa asioihin. Hautala totesi olevansa samanlainen.

Hautalan mukaan kehitys edellyttää ihmisoikeuksien toteutumista. ”On huomattu, ettei kansalaisyhteiskunnan vapaus ole itsestäänselvyys edes kumppanimaissamme.” Esimerkkinä ministeri mainitsee Etiopian, jossa sananvapaus on rajoitettua. Haastattelun aikaan maa piti vangittuna kahta ruotsalaista sekä kymmeniä paikallisia toimittajia.

”Vaikka yrittäisi välttää kärjistämistä, on tämä aihepiiri hyvin vaikea”, huokaisee Hautala ja pudistelee päätään. Ihmisoikeusloukkauksiin ei ole aina helppo puuttua. Etiopian tapauksessa maan pääministeri ei ole ollut lainkaan keskustelunhaluinen.

”Harvemmin kukaan antautuukaan keskustelemaan omasta lainsäädännöstään”, toteaa Hautala, jolla on kokemusta vastaavista tilanteis-

ta ajalta, jolloin hän toimi Euroopan parlamentin ihmisoikeusasioiden alivaliokunnan puheenjohtajana.

Monissa maissa on voimassa tulokinnanvaraisia lakeja, joiden nimissä rajoitetaan kriittisten mielipiteiden ilmaisua ja arkaluontoisena pidettyjen tietojen julkistamista. Kun asian nostaa esille, maiden johtajat vetoavat usein siihen, ettei menettely ole vierasta Euroopassakaan vuoden 2001 terrori-iskujen jälkeen. Euroopassa viranomaisille on alettu antaa erityisvaltuuksia ja esitutkinta-aikoja on pidennetty tapauksissa terrorismuhan varjolla.

”Tässä eivät länsimaat ole näyttäneet hyvää esimerkkiä, mikä on erittäin huolestuttavaa”, toteaa Hautala.

Ratkaisuja ihmisoikeusloukkauksiin puuttumiseksi on kuitenkin löydettävä, ja jo sen takia keskusteluyhteyden säilyttäminen on tärkeää. Jos yhteyttä ei ole, ei asioitakaan voi edistää.

Hautala haastaa myös suomalaiset tutkijat keskusteluun ihmisoikeusperustaisesta kehitysyhteistyöstä.

”Ihmisoikeusasioiden ajaminen kehitysyhteistyössä on vähän uutta, mutta kyllä siihen täytyy löytää keinoja”, Hautala sanoo. Työkaluja ihmisoikeuksien toteutumiseksi olisivat ainakin poliittinen vuoropuhelu sekä kansalaisyhteiskunnan tukeminen.

Uudet suuntaviivat kehityspoliitikassa

Ihmisoikeudet korostuvat myös maaliskuussa julkaistussa Suomen kehityspoliittisessa ohjelmassa. ”Painotus tulee näkymään myös käytännön tasolla”, suunnittelee Hautala.

Ihmisoikeuksien toteutumista ei kuitenkaan tulla asettamaan kehitysavun ehdoksi, koska mikään ei takaa, että



oikeudet tulisivat toteutumaan, jos Suomi katkaisisi tukensa maahan.

”Kyse on enemminkin siitä, että käydään dialogia kumppanimaan kanssa kehityksen kestävästä tuloksesta. Näin huomataan, että ilman riippumatonta oikeuslaitosta ja kansalaisten perusvapauksia on vaikea toteuttaa kehitystavoitteita.”

Edellisen kehitysministerin Paavo Väyrysin kauteen verrattuna Hautalan linja eroaa esimerkiksi siinä, että entistä suurempi osuus kehitysyhteistyömäärärahoista kanavoidaan vastedes kansalaisjärjestöjen ja monenkeskisen yhteistyön kautta.

Väyrysin kaudella korostettiin erityisesti luonnontaloudellista kestävyyttä.

”Aiemmin tästä on puhuttu hie-man insinööripainotteisesti”, toteaa Hautala. Hän peräänkuuluttaa enemminkin luonnonvarojen kestävä hallinnon ja läpinäkyvän lainsäädännön tukemista. Maiden tulisi kyetä hyötymään omista luonnonvaroistaan.

Hautala toivoo, että Suomi tukisi yhteistyömaiden hallintoa niin, että kyseiset maat pystyisivät itse takamaan palvelut kansalaisilleen.

”Avunsaajavaltioita on tuettava muun muassa verojen keruun järjestämisessä, jotta kansalaisten peruspalvelut pystytään turvaamaan”, hän pohtii.

Yritysvastuu muistuttaa oikeuksista

Yritysmailma tuntuu olevan joskus kaukana ihmisoikeuksien ajamisesta. Hautala vastaa kuitenkin kehitysministerin pestinsä ohella valtiоныritysten ohjauksesta. Hän katsoo tehtävän sopivan hyvin kehitysministerille.

”Kaikki yritykset, jotka toimivat kansainvälisesti, joutuvat tarkkaan pohtimaan toimiaan ulkomailla.”

Ratkaisuja täytyy tehdä esimerkiksi sen suhteen, miten yritykset toimivat maassa, jossa työntekijöillä ei ole järjestäytymisoikeutta ja työ-

olot ovat huonot. Myös ympäristönäkökulmat täytyy ottaa huomioon.

Valtionomistajaohjauksen periaatepäätökseen on nyt kirjattu, että yritys vastuun täytyy näkyä myös alihankintaketjuissa.

”Yritän seurata tarkkaan yritys vastuun alueella tulevia yhteentörmäyksiä ja ottaa selvää, mitä niissä tapahtuu”, kuvailee Hautala työtään. Hän suosittelee, että yritykset ottaisivat kiistatilanteissa ulkopuolisen tarkkailijan selvittämään asiaa,

Vapaaehtoista yritysvastuuta tarvitaan, mutta se ei aina riitä.

Heidi Hautala

jotta kiistat eivät jäisi ratkaisematta vastakkainasettelun takia. ”Siinä on yrityksillä paljon opettelemista”, hän toteaa.

Hautala on myös istunut Neste Oilin hallituksessa samalla, kun yhtiö on saanut valtaisaan kritiikkiä palmuöljyviljelmistään.

”Tiedän, että he (Neste Oil) kovasti yrittävät, mutta odotuksiin ei ole pystytty vastaamaan tarpeeksi nopeasti”, hän kuvaa ristiriitaa.

”Vapaaehtoista yritysvastuuta tarvitaan, mutta se ei aina riitä”, Hautala miettii ja toteaa, että haluaa vaikuttaa kansainvälisen lainsäädännön syntymiseen näistä asioista.

Haastatteluaikamme on loppumassa ja seuraava tapaaminen odottaa Hautalaa. ”On tämä aika hulinaa täällä Suomessakin”, toteaa ministeri ja jää pohtimaan Lapin kaivosteollisuutta ja sen ongelmia.

JOHANNA MALINIEMI

Kirjoittaja on kehitysmaantieteen opiskelija, joka haluaa tehdä töitä paremman maailman eteen, mieluiten jossain lämpimässä.

Finlands

Minister Heidi Hautala betonar mänskliga rättigheter i sitt arbete som ansvarig för den finska utvecklingspolitiken och för statens ägarstyrning.

Uvecklingsminister Heidi Hautala skyndar in på sitt arbetsrum på utrikesministeriet just före vårt möte. I arbetsrummet finns en jordglob och lättskötta grönväxter. För Hautala blir det inte mycket tid över för växtskötsel: I oktober var hon i Östra Afrika, i november i Asien och härnäst bär det av till Indien, till toppmötet om hållbar utveckling.

”Nu har det faktiskt varit extra lugnt”, funderar Hautala, som inledde sin bana som utvecklingsminister förra juni och nu varit i Finland i över en månad i sträck. Hon sitter i sin gröna fätölj med glasögonen på, beredd att svara på mina frågor. Som De grönas långvariga riksdagsledamot och medlem av Europaparlamentet har Hautala erfarenhet av världsförbättrande.

Hautala berättar att hon redan som ung vaknade upp till hungerproblemen i världen. Hon studerade trädgårdsvetenskap på Agrikultur- forstvetenskapliga fakulteten vid Helsingfors universitet. På den tiden fanns det inte heltäckande litteratur på finska om näringsituationen i världen, så Hautala beslöt att själv översätta och redigera böcker inom området.

”En del av de officiella studierna gick nog lite förbi”, småler Hau-

människorättsminister



I alla Nordens länder betonar man de mänskliga rättigheternas roll inom utvecklingspolitiken. Men minister Hautala är ändå orolig för hur de finska anslagen för utvecklingssamarbetet ser ut idag. "Vi kommer allt längre ifrån biståndsmålet på 0,7 % av bruttonationalinkomsten, samtidigt som målen i övriga Norden redan överskridit 0,7 %." Kuva: Ruut Luukkonen

tala. Men tillsammans med sina studiekamrater var hon aldrig sysslös, utan berättar att de själva sökte kunskap och personer som kunde föreläsa om ämnen som intresserade. Tillsammans med ett gäng studerande grundade Hautala en studiecirkel om alternativ odling, en studiecirkel som sedan fungerade länge. Hautala råder studerande att vara aktiva. "Det lönar sig att gå med i olika saker. Ett jobb leder ofta till ett annat."

Det var också via olika omvägar som Hautala själv blev utvecklingsminister. "Det hade jag nog inte trott då år 1974", säger Hautala och bris-

ter ut i skratt. Hon uppmanar studerande att gå med i organisationsverksamhet. "På medborgarorganisationssidan lär man sig hur saker ska drivas".

Mänskliga rättigheter som ledstjärna

Hautala har titulerat sig människorättsminister. Idén föddes då hon talade med Christian Friis Bach som valts till Danmarks utvecklingsminister, och kallade sig "rights"-minister, med hänvisning till de saker han arbetar för. Hautala konstaterade att hon är likadan.

Enligt Hautala förutsätter utveckling att de mänskliga rättigheterna infrias. "Det har börjat märkas att medborgarsamhällets frihet inte är en självklarhet ens i våra partnerländer". Som exempel nämner Hautala Etiopien, där yttrandefriheten är begränsad. Då den här intervjun gjordes hölls två svenska journalister fängslade i landet tillsammans med tiotals lokala journalister.

"Man kommer inte ifrån det faktum att hela ämnesområdet är mycket svårt" suckar Hautala och skakar på huvudet. Det är inte alltid lätt att ingripa mot kränkningar av mänsk-

liga rättigheter. I fallet med Etiopien var landets statsminister inte beredd att diskutera överhuvudtaget. ”Det är sällan parter ger efter och diskuterar sin egen lagstiftning”, konstaterar Hautala som har erfarenhet av liknande situationer från tiden då hon arbetade som ordförande för underutskottet för mänskliga rättigheter i Europaparlamentet.

Lagar som lämnar rum för tolkning, som t.ex. lagen mot terrorism, fungerar i många länder som svepskäl för att tysta kritiska röster eller hindra publicering av känslig information. Då det här påpekas hänvisar ländernas ledare ofta till att förfarandet inte är främmande i Europa heller, efter terrorattackerna år 2001. I Europa har man bör-

Frivilligt företagsansvar behövs, men det räcker inte alltid.

Heidi Hautala

jat ge myndigheterna specialbefogenheter och förlängda förundersökningstider då terrorismhot antas föreligga.

”Här har västvärlden inte visat gott exempel, vilket är mycket oroväckande”, säger Hautala.

Man måste hitta sätt att ingripa mot kränkningar av mänskliga rättigheter, om så bara för att kunna bevara kommunikationen. Att bevara kommunikationen är viktigt, för utan kontakt kan inte sakerna främjas.

Hautala utmanar också finska forskare till diskussion om utvecklingsamarbete med mänskliga rättigheter som grund. ”Att driva människorättsaker inom utvecklingsamarbete är lite nytt, men nog måste man kunna hitta metoder för det”, säger Hautala. Redskap för infriande av mänskliga rättigheter är åtminstone politisk dialog och att stöda medborgarsamhället.

Nya riktlinjer inom utvecklingspolitiken

De mänskliga rättigheterna betonas också i Finlands utvecklingspolitiska program som läggs fram i mars. ”Den här betoningen kommer att synas också i praktiken”, planerar Hautala.

Man kan ändå inte sätta infriande av mänskliga rättigheter som villkor för utvecklingsbistånd, eftersom ingenting garanterar att rättigheterna följs, om Finland stoppar sitt bistånd till landet. ”Det handlar främst om att tillsammans med partnerlandet föra en dialog om hållbara resultat av utvecklingen. Det är då man märker att det är svårt att uppnå utvecklingsmålen utan ett oberoende rättsväsende och medborgerlig grundfrihet.”

Hautalas linje skiljer sig från den förra utvecklingsministerns, Paavo Väyrynsens, period till exempel genom att

en allt större del av utvecklingssamarbetsanslaget i fortsättningen kanaliseras via medborgarorganisationer och multilateralt samarbete.

Under Väyrynsens period poängterades framförallt naturekonomisk hållbarhet. ”Tidigare har det här diskuterats lite ingenjörsmässigt”, konstaterar Hautala. Hon efterlyser snarare en hållbar förvaltning av naturresurser och stödandet av en transparent lagstiftning. Länderna borde själva kunna dra nytta av sina naturresurser.

Hautala önskar att Finland skulle stöda regeringen i samarbetsländerna, så att länderna själva skulle kunna garantera sina medborgare service. ”Hjälptagarna måste få stöd i att organisera sin skatteinsamling, så att medborgarnas basservice kan tryggas” funderar Hautala.

Företagsansvaret och de mänskliga rättigheterna

Företagsvärlden känns ibland avlägsen från arbetet med mänskliga rättigheter. Men Hautala ansvarar vid sidan av sitt arbete som utvecklingsminister för styrningen av statsbolagen. Hon anser att uppgiften lämpar sig väl för utvecklingsministern.

”Alla de företag som verkar internationellt måste noggrant fundera på sin verksamhet utomlands.”

Företagen måste till exempel hitta lösningar på hur de ska fungera i ett land där arbetstagarna saknar fackliga rättigheter och arbetsförhållandena är dåliga. Också miljöspektrerna måste beaktas.

Det har nu skrivits in i principbeslutet om statens ägarpolitik att företagsansvaret också ska ligga på underleverantörskedjan.

”Jag försöker noggrant följa med de kollisioner som sker på företagsansvarsområdet och ta reda på vad det är som egentligen händer”, beskriver Hautala sitt arbete. Hon rekommenderar att företagen i konfliktsituationer skulle ta en utomstående observatör för att klara upp saken, så att konflikterna inte blir olösta p.g.a. att parterna är i motsatsförhållande. ”Där har företagen nog mycket att lära sig”, konstaterar Hautala.

Hautala har också varit medlem i Nestes styrelse samtidigt som Neste Oil har fått enorm kritik för sina palmolja-plantager. ”Jag vet att de (Neste Oil) verkligen försöker, men man har inte kunnat svara mot förväntningarna tillräckligt snabbt”, beskriver hon konflikten.

”Frivilligt företagsansvar behövs, men det räcker inte alltid”, funderar Hautala och konstaterar att hon vill påverka tillkomsten av internationell lagstiftning på det här området.

Vår intervju tid håller på att ta slut och Hautala har redan nästa besök på kommande. ”Nog är det ganska hektiskt här i Finland också emellanåt”, konstaterar ministern och börjar fundera på gruvindustrin i Lappland och dess problem.

Palestiinassa kehitys vaatii poliittista rohkeutta

Alkuvuodesta julkaistu kehityspoliittinen ohjelma peräänkuuluttaa ihmisoikeuksien ajamista kehitysyhteistyössä. Tämä on äärimmäisen kannatettavaa. Ihmisoikeudet ovat usein rempallaan juuri siellä, missä muukin kehitys takkuu.

Ihmisoikeuslinjaus tarjoaa kehitysyhteistyölle myös haasteen. Rahan tai asiantuntijuuden lähettäminen kehitettäviin kohteisiin ei välttämättä riitä. Ihmisoikeuksia poljetaan usein poliittisista syistä, ja vaatii rohkeutta ja poliittista tahtoa tarttua näiden ongelmien ratkaisuun. On hienoa, että suomalainen kehitysyhteistyö on ottanut näin kunnianhimoisen tavoitteen.

Miehitetyt palestiinalaisalueet ovat yksi esimerkki ihmisoikeusperusteisen kehitysyhteistyön mahdollisuuksista ja haasteista toimia – mutta kenen ehdoilla?

Suomalaiset auttavat alueilla koulutuksen, vesihuollon, maarekisteröinnin sekä turvallisuuden kehityshankkeissa. Toiminnan vuotuinen budjetti on 8 miljoonaa euroa. Projektit ovat pitkäjänteisiä ja avun kohteet perusteltuja. Niiden ongelmana on kuitenkin se, että apua annetaan miehityksen todellisuus hyväksyen, ei sitä muuttamaan pyrkien.

Ulkoministeriön mukaan juuri Israelin miehityksen jatkuminen ja sen aiheuttamat rajoitukset ovat perustavia haasteita palestiinalaisalueiden kehitykselle.

Vesihuollon kehittämistä estää, että Israel hallitsee 89 prosenttia miehitettyjen alueiden vesivaroista. Koulutushankkeet eivät pääse tavoitteisiinsa niissä osissa Länsirantaa, jotka ovat täysin Israelin hallinnassa. Nämä alueet käsittävät 69 prosenttia Länsirannan maa-alasta ja ovat kaikkein köyhimpiä ja eniten avun tarpeessa olevia. Suomalaisten tuella koulutetut palestiinalaispoliisit toimivat Israelin alaisuudessa, eikä heidän virkavaltansa ulotu esimerkiksi juutalaissiirtokuntalaisiin, joita asuu Länsirannalla noin puoli miljoonaa.

On kummallista, etteivät Suomen kehystoimenpiteet pyri vastaamaan näihin perustaviin haasteisiin. ”Palestiinalaisalueilla ollaan poliittisista syistä, mutta toimintamuotomme eivät ota kantaa rauhanprosessiin”, kommentoi ulkoministeriön edustaja **Helena Tuuri** kehitysyhteistyön linjaa ulkoministeriön järjestämässä palestiinalaisalueiden sidosryhmätapaamisessa helmikuussa.

Rauhanprosessilla Tuuri viittaa vuonna 1990-luvulla

Oslon rauhanneuvotteluista aloitettuun politiikkaan, jonka tarkoituksena oli muodostaa palestiinalaisalueille itsenäinen Palestiinan valtio luovuttamalla kontrollia asteittain Israelilta palestiinalaishallinnon käsiin. Tänä päivänä on selvää, että lopputulos oli päinvastainen: palestiinalaisalueiden asteittaisen itsenäistymisen sijaan ne sirpaloituvat, Israel laajensi siirtokuntiaan ja tiukensi otettaan alueilla. Edellytykset itsenäiselle palestiinalaisvaltiolle katosivat.

Israel-Palestiina -konflikti on kypsytynyt kuumaksi perunaksi, jota käsitellään pannulaput kädessä, puolueellisuusyytöksiä vältellen. Mitä korkeampi taho, sitä varovaisempaa on kannanotto. Poliittisista tekijöistä puhumista vältellään.

Uuden kehityspoliittisen ohjelman valossa tämä on ongelmallista. Palestiinalaisalueiden miehitys on poliittinen konflikti, ja sen ongelmat; niin kehityksen haasteet kuin suoranaiset ihmisoikeusloukkauksetkin johtuvat poliittisesta päätöksenteosta. Suomen kehitysyhteistyö

julistautui ihmisoikeuksia puolustavaksi, mutta palestiinalaisalueiden yhteydessä haluaa sanoutua irti politiikasta, joka kuitenkin on niiden ihmisoikeusongelmien synnä.

Hiljattain Suomessa vierailleen, palestiinalaisalueiden miehityksen taloutta tutkineen israeliläisekonomistin **Shir Heverin** mukaan kehitysavun antajien ei tulisi aliarvioida valtaansa Israel/Palestiina-konfliktissa. Hänen mukaansa ne ovat siinä merkit-

täviä taloudellisia ja poliittisia toimijoita, joiden sana painaa. Ne voisivat esimerkiksi vaatia Israelia tilille avun antoa vaikeuttavista rajoituksista ja kehityshankkeihin sijoitettujen rahojen menetyksistä.

Olen samaa mieltä Heverin kanssa, kehitysapu palestiinalaisalueille on poliittista. Tällä hetkellä sitä annetaan laittoman miehittäjän ehdoilla. Kehityspoliittisen ohjelman rohkeuden on ulotuttava sanoista tekoihin.

Mitä kehitystä se sellainen on, joka ei tavoittele todellista muutosta? Pannulaput nurkkaan ja napakka ote perunasta, ettei putoa.

LEA PAKKANEN

Kirjoittaja vietti viime kesänä kuukauden Israelissa ja Länsirannalla tutustuen miehityksen todellisuuteen.

Jordanin laakson palestiinalaisbeduiinit elävät 50 asteen kuumuudessa ilman vesihuoltoa. Israelilaisiirtokuntien hedelmätarhat vievät suurimman osan alueen vedestä.

Kehitysyhteistyön juurilla

Suomen kehityspolitiikka ammentaa entistä vahvemmin ihmisoikeuksista.

Uudessa kehityspoliittisessa ohjelmassa Suomi sitoutuu toteuttamaan kehityspolitiikkaa ja kehitysyhteistyötä ihmisoikeuspohjalta. Vastedes siis ihmisoikeuksien toteutuminen nähdään sekä kehityksen että Suomen toteuttamien kehitystoimenpiteiden päätavoitteena.

Oikeuserustainen ajattelumalli alkoi löytää paikkansa kehitysyhteistyön kentällä 1990-2000 -luvulla. Sen ytimessä kytee ajatus siitä, että jokaisella ihmisellä on tiettyjä jakamattomia oikeuksia ja että valtio on velvollinen huolehtimaan näiden oikeuksien toteutumisesta. Kehitysyhteistyön näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että ihmiset eivät ansaitse apua vaan ovat oikeutettuja siihen.

Ihmisoikeuserustaisessa kehitysyhteistyössä konkretisoituvat tietyt ihmisoikeuseriaatteet kuten tasa-arvo, syrjimättömyys, osallistumismahdollisuudet ja vastuvelvollisuus. Kehitysyhteistyön tulisi toimintatavoillaan, ei pelkästään tulostensa kautta, edistää ja turvata ihmisoikeuksia.

Suomen tulkintatavassa korostetaan näiden ohella avun johdonmukaisuutta, tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja ”vihreän osallistavan talouden periaatteita”. Mielen-

kiintoista on nähdä, kuinka linjaus käytännössä vaikuttaa Suomen toteuttamaan kehitysyhteistyöhön. Ohjelma ei tästä liikoja vihjaa – vaikka onkin nimeltään toimenpideohjelma.

Kehitysyhteistyön ”perustoja” on ihmisoikeuksien ohella muitakin. Suomen aloitellessa kehitysaputoimintaansa 1960-luvulla kehitysyhteistyö perustui pitkälti ajatukseen rikkaiden maiden moraaliseen vastuusta köyhiä maita kohtaan. Apu nähtiin hyväntekeväisyyden eleenä, jonka tarkoituksena oli lievittää kehittyvien maiden ”kurjuutta”, johon länsimaissa oli tuolloin havduttu.

1980-luvulta lähtien tarveperustainen ajattelutapa alkoi saada yhä laajempaa kannatusta. Ajateltiin, että kaikilla maailman ihmisillä on samat perustarpeet, mutta mahdollisuudet toteuttaa niitä vaihtelevat. Kehitysyhteistyön roolina oli edistää näiden tarpeiden toteutumista.

Kehityspoliittinen ohjelma sorvataan ulkoministeriössä joka neljäs vuosi (tai useammin, jos hallitus pysyy pystyssä lyhemmän aikaa). Suunta voi siis muuttua, mutta vain jos löydetään entistäkin pitävämpi perustelu ja oikeutus kehitysyhteistyölle.



Women Human Rights Defenders Network ja KIOSin tukema ihmisoikeusjärjestö WOREC kampanjoivat naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi Nepalissa. Kuva on joulukuulta 2011. Kuva: Kristiina Vainio

OIKEUSPERUSTAISUUS KIINNOSTAA MAAILMALLA

Ruotsin kehitysyhteistyövirasto SIDA sekä muutamat kansainväliset järjestöt ovat olleet kehittämässä ihmisoikeusperustaista toimintamallia jo vuosituhannen vaihteessa.

”Nykyään valtaosa kehitysyhteistyöstä lähtee tarpeisiin vastaamisen ajatuksesta, mutta esimerkiksi latinalaisessa Amerikassa oikeusperustainen ajattelu on ollut pinnalla jo kauemman aikaa”, sanoo Tanskan ihmisoikeusinstituutissa työskentelevä asiantuntija Maria Løkke-Rasmussen.

Løkke Rasmussen kiertää ympäri maailmaa kouluttamassa kehitysyhteistyön rahoittajia ja toteuttajia ihmisoikeusperustaisesta lähestymistavasta kehitykseen. Kiinnostus on ollut laajaa.

”Monet kokevat vaikeaksi soveltaa ihmisoikeusperustaista mallia käytännön työssä. Koulutuksissa painotan, ettei kaikkea ole tarpeenmukaista pistää uusiksi kertaheittolla.”

Marraskuussa Løkke Rasmussen oli pitämässä koulutusta suomalaisille järjestöille Kehitysyhteistyön palve-

lu keskus Kepassa, Helsingissä. Sitä edeltävän koulutuksen hän veti Maailmanpankin työntekijöille ja johtohahmoille.

Myös Tanskan viranomaisia on lobattu, mutta heikolla menestyksellä: toistaiseksi Tanska ei ole määritellyt ihmisoikeusperustaista toimintakehystä kehityspoliittikan sa suhteen.

JÄRJESTÖT OVAT ASKELEEN EDELLÄ

Vaikka maininta ihmisoikeusperustaisuudesta tuli Suomen kehityspoliittiseen ohjelmaan vahvana vasta nyt, monet suomalaiset järjestöt ovat ottaneet toimintamallin omakseen jo tätä aiemmin. Suomen Lähetysseuraa ihmisoikeusperustaista kehitysyhteistyötä on tehty lähes kymmenen vuoden ajan.

Lähetysseuran määritelmässä ihmisoikeusloukkaukset nähdään yhteiskunnan laiminlyönteinä kansalaisia kohtaan. Järjestön tulkinnaassa painottuu ajatus ihmisten ”voimautumisesta” toimimaan aktiivisesti omien elinolo-



jensa kohentamiseksi. Kehitysyhteistyön roolina on tukea tätä prosessia.

Kehitysyhteistyöpäällikkö **Maria Immonen** on tyytyväinen järjestön linjaan:

”Ihmisoikeudet luovut yleisesti hyväksytyin lähtökohdan keskusteluille hyvinkin erilaisten toimijoiden, kuten valtion, kansalaisyhteiskunnan sekä eri kulttuurien ja uskontokuntien edustajien, välille.”

Köyhyyden käsitteleminen ihmisoikeusloukkauksena on konkretisoinut köyhyyden vastaista työtä. **Maria Immonen**

Immonen kertoo, että ihmisoikeuslähtökohdan myötä kansalais- ja demokratiakasvatuksesta on tullut yhä keskeisempi osa kehitysyhteistyötä. Tapa soveltaa lähestymistapaa kuitenkin vaihtelee valtavasti, koska yhteistyötahot, kontekstit ja toiminnan muodot ovat aina erilaisia.

”Toimimme edelleen hyvin konkreettisellakin tasolla köyhyyden vähentämiseksi emmekä pelkästään pyri vaikuttamaan asioihin poliittisilla tasoilla. Esimerkiksi aavikkoalueilla oikeus puhtaaseen juomaveteen saattaa täytyä sillä, että kaivamme kaivoja tai saamme paikallisia viranomaiset mukaan tekemään sitä.”

IHMISOIKEUSTYÖ ON AINA OIKEUSPERUSTAISTA

Suomi tukee kehittyvissä maissa tehtävää ihmisoikeustyötä kansainvälisten järjestöjen, lähetystöjen sekä vuonna 1998 perustetun Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOSin kautta.

KIOS myöntää rahoitusta Etelä-Aasian ja Itä-Afrikan maissa toimiville järjestöille ihmisoikeushankkeiden toteutukseen. Keskeinen edellytys rahoituksen myöntämiselle on, että kyseessä on oikeuspohjainen nk. erityinen ihmisoikeushanke.

”Tavoitteena ei ole pelkästään edistää ihmisoikeuksien toteutumista vaan myös vahvistaa niitä rakenteita ja mekanismeja, joihin ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien olemassaolo perustuu. Viime kädessä ihmisoikeustyö tähtää rakenteellisiin muutoksiin ja vaikuttavuuteen”, selvittää KIOSin pitkäaikainen Etelä-Aasia-koordinaattori **Kristiina Vainio**.

Käytännössä KIOS tukee toimintaa, jolla vahvistetaan kansalaisten ja viranomaisten oikeustietoisuutta ja kykyä vaatia oikeuksiensa toteutumista. Rahoitusta myönnetään myös oikeusturvaa edistäviin hankkeisiin, joilla py-

ritään reagoimaan jo tapahtuneisiin ihmisoikeusloukkauksiin.

”Normatiivisen viitekehyksen tulee siis olla ensisijainen ja lähtökohtainen, mikä tarkoittaa yleensä sitä, että hankkeeseen kuuluu vaikuttamistyötä”, tiivistää Vainio.

Kuluvana vuonna Suomen kehitysyhteistyömäärärahoja kanavoidaan KIOSin kautta arviolta 1 124 miljoonaa euroa. Se, että rahoitus kohdennetaan maihin, joissa ihmisoikeustilanne on erityisen heikko, tuo toimintaan tiettyjä haasteita:

”Kansallinen ilmapiiri ei usein ole kovin vastaanottavainen tälle työlle. Ihmisoikeustoiminta näissä maissa on pitkälti ulkopuolisen rahoituksen varassa, ja voi vain harvoin olla taloudellisesti kestävä. Lisäksi ihmisoikeuspuolustajiin kohdistuu usein vakavia turvallisuusuhkia ja ihmisoikeusjärjestöjen voi olla vaarallista vastaanottaa ulkomaista rahoitusta”, toteaa Vainio.

SUVI LINDGREN

Ihmisoikeudet – mustaa valkoisella

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus velvoittaa moraalisesti ja tapaoikeudellisesti kaikkia maailman valtioita toimimaan ihmisoikeuksia kunnioittaen. Julistus annettiin YK:ssa vuonna 1948 ja sen pohjalta on myöhemmin laadittu kansainvälisiä ja alueellisia ihmisoikeussopimuksia.

Julistuksen mukaan jokaisella maailman ihmisellä on yhtäläinen oikeus elämään, vapauten ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Ketään ei saa kohdella epäinhimillisesti, ja jokainen tulee tunnustaa lain edessä. Jokaisella on oikeus myös muun muassa työhön, tasa-arvoon ja kansalaisuuteen sekä vapaus mielipiteeseen, kokoontumiseen ja uskonnon harjoittamiseen.

Vaakakupissa vastuu

Ihmisoikeusloukkauksia tapahtuu kaikkialla maailmassa. Valvonta toimii, mutta niin vastuun pakoilukin.

Yleisiä – vai kuinka?

Laajalti hyväksytyn ihmisoikeuskäsityksen mukaan ihmisoikeudet ovat yleisiä eli ne kuuluvat kaikille yksistään sen perusteella, että he ovat ihmisiä. Ihmisoikeuksien ei siis tulisi olla aikaan, paikkaan, kulttuuriin tai ihmisen luonteenpiirteisiin sidottuja. Valtio on velvollinen suojelemaan minua kidutuksi tulemiselta – satuinpa sitten syntymään Suomessa, Iranissa tai Yhdysvalloissa.

Toisaalta on esitetty, ettei tiettyä maata tai sen ihmisoikeustilannetta ole mahdollista arvioida muista kuin sen omasta kulttuurista nousevista eettisistä säännöistä käsin. Tämän ajatuksen kannattajat kieltävät ajatuksen yleismoraalista ja sen myötä yleisistä ihmisoikeuksista, jotka ovat nykyisen ihmisoikeussäätelyn kivijalka.

On totta, että ihmisoikeudet ovat ihmisten tuottamia tietystä kulttuurissa ja yhteiskunnallisessa tilanteesta; YK:n ihmisoikeusjulistus muotoiltiin pian toisen maailmansodan jälkeen, jolloin YK:n jäsenenä oli lähes pelkästään länsimaita.

Ihmisoikeuksien määritelmää onkin kritisoitu siitä, että siinä korostuu yksilön näkökulma yhteisöjen oikeuksien kustannuksella. Esitetty kritiikki avaa kuitenkin mahdollisuuden oikeuttaa ihmisoikeusloukkauksia kulttuurin tai uskonnon (oletettujen) eroavaisuuksien varjolla. Se on yhtä kuin sanoisi, että ihmisarvo on suhteellinen käsite ja että ihmiset ovat lähtökohtaisesti eriarvoisia.

Jos ihmisillä on oikeuksia, on valtioilla enimmäkseen vastuuta. Kansainväliset ihmisoikeussopimukset velvoittavat valtioita oikeudellisesti turvaamaan ja tyydyttämään kansalaistensa ihmisoikeudet. Tästä yksikään valtio ei selviä puhtain paperein, sillä ihmisoikeusloukkauksia tapahtuu ympäri maailmaa.

Suomessa esimerkiksi totaalikieltäytyjien vankilaan passittaminen on saanut kansainvälistä huomiota. Yhdysvalloissa Abu Ghraibin vankilassa vankeja on kuvattu äärettömän nöyryyttävissä asennoissa.

Räikeimmät ihmisoikeusloukkaukset tapahtuvat kuitenkin usein köyhissä ja ns. heikoissa valtioissa, joilla on niukasti resursseja tai poliittista tahtoa turvata kansalaistensa oikeudet.

Kiinassa fyysisiä ja henkisiä harjoitteita sisältävän falun gong -lajin harrastajia vainotaan ja kidutetaan. Ugandassa parlamentti on ottanut uudelleen käsitellyn homovastaisen lainsäädännön, joka mahdollistaa homoseksuaalin tuomitsemisen kuolemaan.

Ihmisoikeuksia rikkovia valtioita on usein vaikea saattaa teoistaan vastuuseen. Vielä vaikeampaa vastuun perääminen on yksilöiltä, yrityksiltä tai kansainvälisiltä organisaatioilta, jotka myös voivat syyllistyä oikeuksien loukkaamiseen. Valtioiden tekemistä ihmisoikeusrikkomuksista, joiden estämisestä on hyväksytty laki, voi kuitenkin valittaa kansallisiin oikeusistuimiin sekä kansainvälisiin ihmisoikeustuomioistuimiin.

Monet kansalaisyhteiskunnan toimijat painostavat niitä valtioita ja yrityksiä, jotka jatkuvasti ja räikeästi rikkovat ihmisoikeuksia. Lisäksi useilla kansalaisjärjestöillä on neuvoo-antava asema YK:ssa tai Euroopan neuvostossa. Medialla on myös tärkeä rooli vallan vahtikoirana sikäli, että se pystyy usein tehokkaasti suuntaamaan kansainvälistä huomiota ja painostusta esiin nostamiinsa huolenaiheisiin.

JOHANNA HOLM JA SUVI LINDGREN

Kirjoittajat opiskelevat muun muassa viestintää ja kehitysmaatutkimusta.

Lack of freedom, **LACK OF DEVELOPMENT?**

Restrictions to freedom of expression hinder development in South-East Asia.

“There was an earthquake in the north-east of the country”, says an old man who is visiting the temple from a nearby town. I get alarmed: I am in Myanmar, the earthquake was two days ago rather near the area I have just left and I am sure that my family and friends in Finland have heard the news long before me. But there are no working mobile phone connections and a power cut blocks access to the rare Internet possibilities. When I finally get access to Internet a few days after the quake I am proven right: numerous worrying emails in my inbox. I find out that it was in all international news, but hardly reported inside Myanmar, where the authorities have even chased injured patients out of hospitals when some journalists tried to come and interview them. “There is no problem in here”.

Another scene from a traveller’s point of view and this time in a cinema in Bangkok. The rustle of the popcorn bags is interrupted when a familiar melody starts. I have heard this numerous times before, actually every day at 8 am and 6 pm if I happened to be somewhere outside in public. Outside everyone has to stop walking or whatever they are doing, stand up and listen. Same here:

the film audience stands up and listens respectfully. So do I: otherwise I could face charges of defaming the monarchy and end up in prison. It’s the national hymn of Thailand, played before each and every movie as on many other occasions.

Consequences borne by the locals

Yet the actual burden is not borne by the traveller but by the people living

victims. A much more horrific scale was experienced in 2008 with the cyclone Nargis, the casualties of which were counted in hundreds of thousands. In times of crisis hindering access to information can mean losing lives.

While many other issues can be discussed publicly in Thailand, the King and the royal family cannot. An increasing number of people have been charged in court for voic-



When many other issues can be discussed in publicly in Thailand, the King and the royal family cannot.

their lives under such restrictions. For them restrictions do not mean temporary inconveniences but actual obstacles to human rights and development. The earthquake in Myanmar killed at least dozens of people and injured over a hundred and as in earlier disasters restrictions in information made it difficult to aid the

ing their critical opinions in public, and thousands of websites have been blocked. A text message or a Facebook status deemed insulting the King has sent people in jail for years. Political activists have faced the longest sentences: e.g. in late 2011 a political activist from the “red shirt” group was sentenced to 15 years for

allegedly insulting the monarchy in a public speech.

It has also been reported that the Thai government plans more sanctions related to Facebook contents. While the monarchy is certainly not the most criticised issue in Thailand and as the King is well loved by most of the people, the strict legislation and tough sentences have clearly become a litmus test of freedom in the country.

While all countries in the region have their specific problems with regard to freedom of expression, such as arrests of bloggers in Viet Nam and impunity over the mysterious deaths of journalists in the Philippines, there is something in common: governments and other authorities should not be criticised. Attacks on and imprisonment of critics are obviously violations of human rights. But do human rights violations automatically mean lack of development? Cannot a restrictive, authoritarian state score well in development indicators?

Freedom - a condition to development

Economic development can of course occur, at least to some extent, without high levels of democracy and human rights. For example Singapore and Brunei are in economic terms high-income countries and Thailand's Bangkok is a modern city with a lot of wealthy inhabitants. Where do they need human rights or more specifically freedom of expression?

The answer is twofold. First of all, being able to say his or her opinions publicly is usually considered as part of development. Development is not only about GNP or other economic indicators. That journalists are allowed to write and opposition politicians to speak without fear of being prosecuted or attacked is already an

integral part of a developed society. While some of the countries in South East Asia are in economic terms doing rather well, this aspect of development is still lagging behind. Of South-East Asians, people in Myanmar have the least opportunities to speak, as even everyday chat in

Attacks on and imprisonment of critics are obviously violations of human rights.

neighbourhoods can be reported to authorities and wrong comments can cause the speaker massive problems, including imprisonment and torture. It is yet to be seen whether the recent signs of change, such as the release of some political prisoners, will eventually account to an actual change into a more democratic, rights respecting and developed Myanmar.

Secondly, human rights are instrumental to development. The natural disasters in Myanmar have shown how flow of information and freedom of press are necessary for saving lives. Similarly the ability to get accurate information and voice opinions freely is necessary so that people can participate and influence the decision making and define the needs to be addressed. This can have many routes: through communities, media, or party politics, but the aim is the same: to make decisions that are good for the society in question and the people living in there. Authoritarian governments seldom contribute to development that would reach all parts of society,

as it fails to listen to people's needs. It also misses the point that rights and people's participation are part of development.

Looking for solutions

In this regard further development, in a wider sense, in South-East Asia would require changes in legislation, so that it would protect and not restrict freedom of expression. Where freedom is already well presented in legislation, rights of people and the work of the journalists should also be protected in practice: e.g. any attacks on journalists should be properly investigated and the perpetrators punished. Also general attitudes should be changed towards real respect of human rights, including freedom of expression. It should be understood that the right to freedom of expression is not a threat to the states, but an opportunity.

Keeping in mind what are and what are not justified restrictions to people's speech, it is easy to join the idea of development economist Amartya Sen: development is about freedoms. We have to be able to make choices and voice our opinions in order to be able to develop our communities and countries. In this regard we can wish that the small signs of hope bear fruit in South-East Asia: that the expressed will by the Thai authorities to respect their international human rights commitments will lead to amendments in legislation and that political prisoners continue to be released in Myanmar. Let people have their say.

TERHI PAIKKALA

The author holds a Master's degree in development studies and has followed human rights developments in South-East Asia both in distance and on the spot.

Kehitys ja ihmisoikeudet, mitä ne meinaa?

Tätä Kimppu kysyi suomalaisilta ja nicaragualaisilta opiskelijoilta. Lähellä sydäntä ne olivat molemmissa maissa, tarkastelukulma hieman vaihteli.

1. Mitä kehitys ja ihmisoikeudet merkitsevät sinulle?
2. Minkälaisia kehitysprojekteja toivoisit maasi/maassasi toteutettavan?
3. Tuleeko ihmisoikeuksien olla universaaleja vai kuuluisiko jokaisen maan itse määrittellä ihmisoikeudet?
4. Ovatko kehitysprojektit vaikuttaneet omissa elämässasi?

Oikeus koulutukseen on nicaragualaiselle opiskelijalle tärkein ihmisoikeus

Köyhässä maassa moni ei pysty suorittamaan loppuun edes yläastetta. Opiskelijoiden toivoma kehitys turvasi oikeuden koulutukseen ja huomioisi nuorten työllistymismahdollisuudet.

Christopher Brooks, 21, tietotekniikan opiskelija

1. ”Kehitys on täällä melko rajoittunutta... Mahdollisuuksia ei ole paljon tarjolla.”
2. ”Eniten toivoisin, että opiskelijoille löytyisi tulevaisuudessa koulutusta vastaavaa työtä. Työllä pitäisi voida elättää itsensä, mutta sen tulisi myös tarjota haasteita, jotta pääsisi soveltamaan niitä taitoja, joita on vuosia opiskellut.”
3. ”Kaikilla pitäisi olla oikeus koulutukseen, kaikkialla. Ihmisoikeuksien tulee mielestäni olla universaaleja.”
4. ”Itselläni ei ole henkilökohtaista kokemusta kehitysprojekteista. Tiedän kuitenkin ihmisiä, joiden elämää projektit ovat helpottaneet.”

Octavio García Quintana, 20, hammastekniikan opiskelija

1. ”Että ihmisillä olisi enemmän mahdollisuuksia. Toivoisin myös omalla työlläni voivani auttaa vähempiosaisia.”
2. ”Toivoisin, että terveydenhuoltojärjestelmää parannettaisiin. Ympäristöstä ja kierrätyksestä tulisi myös huolehtia.”
3. ”Kaikilla tulisi olla samat oikeudet. Oikeus terveydenhuoltoon ja koulutukseen ovat ehdottomasti tärkeimmät ihmisoikeudet.”
4. ”Isäni työskenteli aikoinaan suomalaisten kanssa yhteistyössä toteutetussa projektissa.”

Victor Gracia Quintana, 19, laboratoriotekniikan opiskelija

1. ”Parempia olosuhteita. Haluaisin opintojen jälkeen perustaa oman yrityksen, jonka kautta voisin itse auttaa.”
2. ”Tarvitsemme lisää turismia.”

3. ”Köyhillä tuntuu olevan täällä vähemmän ihmisoikeuksia. Niillä joilla on rahaa, on oikeuksia.”
4. ”Isäni on tehnyt työtä projekteissa.”

Andrea Vargas, 21, antropologian opiskelija

1. ”Atlantin rannikko, jolta olen kotoisin, on asia erikseen... Me olemme usein syrjässä kehityksestä. Kehitys merkitsee mahdollisuutta koulutukseen. Ja erityisesti tassa-arvoon.”
2. ”Minulla on ollut onni opiskella. Näyttää kuitenkin siltä, että koulutustani vastaavaa työtä ei juuri ole tarjolla. Sen toivoisin muuttuvan.”
3. ”Kaikilla tulee olla samat perusoikeudet.”
4. ”Erityisesti naisten oikeuksien tilanne on heikko Atlantin rannikolla. Kehitys- ja koulutusprojektit ovat kyllä auttaneet, mutta niitä tarvittaisiin lisää.”

HANNA-MAIJA PÄÄKKÖNEN

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston Maailman kulttuurien laitoksen jatko-opiskelija, joka on aloittamassa väitöskirjatutkimustaan nicaragualaisten nuorten sukupolvikokemuksista.



Victor ja Octavio García

Samat oikeudet kuuluvat kaikille, myös meillä Suomessa.

Kimpun kyselyyn vastanneille suomalaisopiskelijoille kehitys on yhtä aikaa läheinen ja kaukainen asia. Sitä ajatellaan, opiskellaan ja sen parissa tehdään töitä, mutta kehityksen kohteena on usein jokin kaukainen maa. Toisaalta myös koto-Suomessa nähdään tarvetta kehittämiselle ja ihmisoikeuksien edistämiseksi.

Hanna Koistinen, 19, ympäristöekologia

1. ”Suomessa ihmisoikeuksiin ei tule kiinnitettyä huomiota, täällä ne toteutuvat hyvin. Ne ovat kehityksen edellytys. Kun ihmiset voivat hyvin, voidaan keskittyä paremmin muihin tehtäviin.”
2. ”Hyvinvointivaltiona Suomen tulisi osallistua ihmisoikeuksien toteuttamiseen maailmalla. Myös täällä voisi tasavertaistaa maahanmuuttajien ja muiden vähemmistöjen oikeuksia ja kehittää heidän palveluitaan.”
3. ”Samanlaisia ihmisiä me olemme pohjimmiltaan kaikki. Eri kulttuureissa on eroja, tärkeintä on oikeuksien toteuttaminen kullekin parhaalla tavalla.”
4. ”Itselleni läheisimpiä ovat kestäväan kehitykseen liittyvät projektit ja Intian kastittomien dalitien ihmisoikeustaistelu. Suomessa homojen adoptio-oikeus ja erityisesti Euroopan ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien asema ovat olleet ystäviäni koskettavia asioita.”

Liana Halpern, 21, ranskalainen filologia

1. ”Kehityksen tulisi ulottua jokaisen saataville. Jokaisen tulisi olla vapaa sorrosta ja epäoikeudenmukaisesta kohtelusta. Vapaus sisältää myös vastuun – muita ihmisiä ei saa sortaa tai vahingoittaa.”
2. ”Asiantuntijoiden lähettäminen kehitysmaihin parantamaan infrastruktuuria, koulutusta, vedenjakelua ja ruoantuotantoa olisi mielestäni erittäin hyvä panos kehitystyöhön.”
3. ”Ihmisoikeudet ovat universaaleja. Kukaan ei saa määrätä mitä oikeuksia hänen kanssaan samanvertaisella ihmisellä on.”
4. ”Lukiassa vastasin koulumme World Vision -hankkeesta, jonka kautta saimme kummipojan Keniasta. Aika ajoin saimme tietoja hänen pituuskasvustaan, koulunestystyöstään ja voinnistaan, sekä kuvia valloittavasta ja komeasta kummipojastamme.”

Anna Pukema, 33, kasvatustiede

1. ”Merkkiä ihmisyydestä maapallolla.”
2. ”Toivon, että Suomi voisi olla demokraatiakehityksen tukena siellä, missä sitä tarvitaan. Toivoisin, että etelän tuotteilta poistettaisiin suojatullit – siinä vasta reilua kauppaa! Suomessa ympäristön tilassa ja naisten ja mies-

ten välisessä tasa-arvossa työmarkkinoilla on kehityshaasteita.”

3. ”Ihmiset ovat perustarpeiltaan, -toiveiltaan sekä -luonteeltaan hyvin samankaltaisia maailmankolkasta riippumatta. Miksi ihmisoikeuksien pitäisi olla riippuvaisia siitä, minne joku yksilö sattuu syntymään?”
4. ”Kiinnostus kehitykseen johti minut kehitysmaatutkimuksen sivuaineopintoihin. Olen ollut Suomen Pakolaisavun mukana hankkeessa Pohjois-Ugandassa. Se avasi silmiäni järjestötyön kritiikille ja mahdollisuuksille.”

Anna-Stiina Tuovinen, 27, kasvatustiede

1. ”Kehitys on rauhan, turvallisuuden, onnellisuuden, terveyden, vapauden ja sivistyksen edistämistä.”
2. ”Toivoisin Suomen panostavan pitkälle kantaviin projekteihin, esimerkiksi koulutukseen ja seksuaaliterveyteen.”
4. ”Olen ollut mukana kehitysyhteistyötä tekevien järjestöjen toiminnassa, opettanut englantia lapsille Guatemalassa ja osallistunut työleireille. Luokanopettajana pyrin lisäämään lasten tietoutta kehitysmaiden asioista ja hälventämään ennakkoluuloja.”

Laura Luoto


Kirjoittaja on taloustiedettä opiskeleva ihmisoikeusaktivisti.

Suomi lopettaa kahdenvälisen kehitysavun Nicaraguahan

Helmikuista päätöstä perusteltiin pyrkimyksellä keskittää kehitysyhteistyötä tehokkaammin harvempiin maihin. Myös Nicaraguan demokratian heikkoudella oli vaikutusta. ”Nicaraguassa hallinto on hyvin autoritääristä, eikä budjetti ole läpinäkyvä”, ministeri Hautala totesi Ylen uutisille. Kansalaisjärjestöhankkeiden tukemista Nicaraguassa jatketaan, joskin niiden toiminta maassa on hyvin rajallista. Vuonna 2010 avun budjetti oli noin 10,5 miljoonaa euroa.

Helsingin yliopiston politiikan ja talouden tutkimuslaitoksen johtaja Jussi Pakkasvirta kritisoi avun lopettamista. ”Mielestäni pitkäjänteinen kehitysyhteistyö tarkoittaa sitä, että emme katso millainen vaaleilla valittu hallitus kulloinkin tulee, vaan ihmisoikeuskysymykset ovat hyvin pitkäkestoista yhteistyötä vaativia kysymyksiä”, Pakkasvirta totesi Ylen uutisille.

Lähde: YLE, 16.2.2012



Kyynelkaasua on ilmassa, kun poliisit tekevät aseellisia pelotteluhyökkäyksiä mapuchejen yhteisöihin. Uhkailun ja väkivallan jälkeen ketään harvoin pidätetään. Kuva: Felipe Duran

Mapuchet eivät

Chilen suurin alkuperäiskansa ei lannistu taistellessaan Äiti Maasta uhkailusta ja väkivallasta huolimatta.

Työskennellessäni vuosina 2005–2006 Chilessä mapucheyhteisöissä kysimme paikallisilta, mitä kehitys heille merkitsee. Vastaukset painottuivat taloudellisen kehityksen sijaan mapuchejen yhtenäisyyteen sekä mahdollisuuteen elää perinteisen kulttuurin mukaisesti. Merkittävimpänä yksittäisenä tekijänä esiin nousi oman suvun perinteisten maa-alueiden takaisin saaminen. Näin nuorten mapuchejen ei tarvitsisi lähteä etsimään töitä kaupungista, vaan he voisivat elää kulttuurinsa edellyttämällä tavalla sukunsa parissa, yhteydessä alueensa luontoon, henkiin ja esi-isiin. Maa on mapucheille py-

hä ja koko kulttuurin olemassaolon perusta. Sen merkityksestä kertoo mapuchejen nimikin: “maan kansa”.

Maakiistojen pitkä historia

Vaatiessaan maoikeuksiaan mapuchet painottavat, että ne vietiin heiltä aikoinaan väkivalloin tai vilpillisin keinoin. Vuonna 1881 Chilen valtio valloitti kansanryhmän 5.4 miljoonan hehtaarin laajuisen territorion Chilen keskiosassa pakottaen sen asukit reservaatteihin, jotka kattoivat yhteensä vain 500 000 hehtaaria. Maita on viety myös reservaatien sisältä, muun muassa hivuttamalla aitaa sisäänpäin. Vuoden 2002 väestölaskennan mukaan mapucheilla on käytössään noin 300 000 hehtaaria maa-alaa.

Sittemmin reservaatimaiden yksityistäminen vauhditti myöntymistä vuokraamaan maat jopa 99 vuodeksi. Joskus uusi vuokralainen haki alueelle omaisuustodistuk-



Pätkät vaikene

sen. Vieraillessani mapuche yhteisöissä huomasin, ettei ole lainkaan epätavallista, että kiistan kohteena on maa, jota tällaisen prosessin seurauksena sitoo kaksi omaisuustodistusta.

Alueen hedelmälliset metsämaat ja niiden tarjoama talouskasvun mahdollisuus kiinnostavat Chilen valtiota. 1980-luvulta lähtien patohankkeiden ja metsäyhtiöiden toimijoita on tullut paljon, ja näiden kanssa mapuchet ottavat näkyvimmin yhteen. Yksi metsäyhtiöistä on chiläinen Arauc. Se käyttää suomalaisen Metso-yrityksen koneita ja insinöörejä ja tekee yhteistyötä Stora Enson kanssa Uruguayssa.

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n alkuperäiskansojen oikeuksien sopimus 169 sekä YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien julistukset painottavat valtioiden velvollisuutta tunnustaa alkuperäiskansojen oikeus näiden historiallisesti asuttamiin maihin. Chile ratifioi vuonna 2008

ILO:n sopimuksen, mutta sen ei koeta muuttaneen mapuchejen tilannetta.

Nykyään noin 60 prosenttia mapucheista asuu kaupungeissa etsien keinoa ylläpitää kulttuuriaan. Pätkätöihin lähtevät palaavat yleensä maaseudulle uudistamaan kaupungissa kärsinyttä mapuchidentiteettiään. Lähtiesään kaupunkiin monet nuoret aikuiset jättävät jälkikasvunsa maaseudulle isovanhempien hoitoon, jotta lapset saisivat varttua alkuperäisen kulttuurin parissa.

Maakiistat aiheuttavat väkivaltaisia konflikteja

Mapuchet ovat saaneet jonkin verran maitaan takaisin valtion alkuperäiskansojen asioita ajavan elimen, CONADI:n (Corporación Nacional de Desarrollo Indígena) avulla. Toiminta on kuitenkin hidasta ja monimutkaista eikä se useinkaan ota päätöksissään huomioon mapuchekulttuurin erityispiirteitä. Toisinaan vuosien odot-



Palatessaan Pohjoismaiden kiertueeltaan, Carbone järjesti yhdessä ATM:n kanssa suuren mielenosoituksen, jossa vastustettiin mapuchejen pyhille rituaalimaille suunnitella olevaa lentokenttää. Lentokenttä haittaa mapuchejen maanviljelystä ja vedensantia ja hyödyttää vain monikansallisia yhtiöitä. Mielenosoitus sujui rauhallisesti, mutta kahden päivän kuluttua Suomeenkin saapui uutisia poliisin luoteja vuorille paenneesta Carbonesta. Hän on arvellut, että poliisin tarkoitus oli tappaa hänet.

Carbone antautui lopulta itse Temucon poliisille ja on tällä hetkellä kotiaarestissa tutkinnan ajan. Häntä syytetään poliisia päin ampumisesta. Carbone kiistää syytteet ja vakuuttaa, että mapucheilla ei ole aseita. Hän kutsuu tapausta jälleen lavastetuksi ja yrittäjäksi hiljentää hänet. Samoihin aikoihin Carbonen takaa-ajon kanssa uutisoitiin lukuisista mapuche yhteisöihin kohdistuneista poliisihyökkäyksistä, joissa ammuskeltiin ja heitettiin kyynelkaasua jopa perheiden koteihin.

Kartassa on esitetty mapuchejen perinteinen alue, wajontu mapu, sellaisena kuin se oli espanjalaisten saapumista 1500-luvulla. Aluperin mapuchet omistivat nykyisen Chilen valtion alueella 5,4milj. hehtaaria maasta. Nykyään heidän omistamanaan on enää 300 000 hehtaarin sirpaleinen alue.

Lähteet:
unawi.wordpress.com/2011/03/24/meli-witran-mapukultrum-diseno-etnico-mapuche/
bip.tumblr.com/post/211522371/mapa-perdida-territorio-mapuche



teluun turhautuneet mapuchet lähtevät valtaamaan maita omin päin. Joskus he onnistuvat valtauksessa, kun maanomistaja ei jaksa enää taistella. Ikävämmissä tapauksissa syntyy vakava konflikti.

Demokratian aikana Chilessä on kuollut neljä mapuchenuorta luoteihin, jotka poliisi ampui maanvaltauksien yhteydessä. Maanvaltaukseseen

hiljattainen julistus 'tässä maassa ihmisoikeusasiat on jo selvitetty' on täysin väärä," sanoo 23-vuotias Mijael Carbone Queipul. Hän on yksi Mapuchejen autonomiaa ajavan, 140 yhteisön liittoutuman, Alianza Territorial Mapuchen (ATM) johtajista.

Lokakuussa 2011 Carbone vieraili Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Hänen vierailujensa tavoitteena oli le-

YK:n alkuperäiskansaraportoiija James Anaya on ilmoittanut, että YK:n mukaan mapuchet eivät ole terroristeja.

osallistunut 17-vuotiaan Alex Lemun kuoli vuonna 2002. Huolimatta siitä, että yksittäinen poliisi todettiin ampujaksi, tämä sai edelleen jatkaa virassaan. Hiljattain 22-vuotiaan mapucheaktivistin Matías Catrileon ampuneelle poliisille määrättiin kolme vuotta ehdonalaista. Se, että viranomaiset selviävät surmista lähes rangaistuksetta, on voimistanut mapuchejen tunnetta, ettei heillä ole Chilessä yhtäläisiä oikeuksia valtaväestön kanssa.

"Tämä vahvistaa sen, että Chilessä ei huomioida mapuchejen ihmisoikeuksia. Senaatin puheenjohtajan

vittää tietoa mapuchejen tilanteesta myös Chilen ulkopuolella. Viisipäiväisen Suomen visiitin aikana Carbone tapasi poliitikkoja, toimittajia sekä ihmisoikeusaktivisteja ja kertoi lukuisissa tilaisuuksissa kansansa tilanteesta. Hän toivoi, että pohjoismaisia ihmisoikeustarkkailijoita tulisi mapuchejen alueelle toteamaan, millaisissa oloissa alkuperisväestö elää.

Carbonen mukaan Chilen valtio puolustaa monikansallisten yritysten toimintaa mapuchejen oikeuksien kustannuksella. Chilen päättäjien tiedetään omistavan suuren osan valtion yritysmaailmasta.

Yritetäänkö mapuchet vaientaa?

”On selvää, että poliitikot haluavat piilottaa alueellamme tapahtuvat päivittäiset ihmisoikeusrikkomukset: poliisivalvonnan, uhkaukset, helikopterien lentelyn talojemme yllä, lyönnit, poliittiset vangit, kidutukset, haavoittuneet ja kuolleet. Nämä asiat ovat tulleet jo osaksi jokapäiväistä elämäämme, eikä kukaan muu vaikuta niitä näkevän”, Carbone sanoo.

Chilen diktatuurinaikaisen terrorisminvastaisen lain nojalla mapuchejohtajia on tuomittu yli kymmeneksi vuodeksi vankilaan, esimerkiksi tulipalon syyttämisestä tai puuvarkaudesta. Mapuchet uskovat monien syytteiden olevan lavastettuja ja siten pyrkimyksiä kansan äänen hiljentämiseen.

Kasvottomien todistajien käytön mahdollistavaa lakia on sovellettu diktatuurin jälkeen vain mapucheihin, ja he uskovatkin monien tapaus-ten olevan lavastettu heidän johtajien-
sa vaientamiseksi. Oikeudenkäynnit tapahtuvat sotilastuomioistuimissa ja tuomiot ovat huomattavasti kovempia kuin tavallisen lain nojalla tehdyt.

Elokuussa 2011 Amerikkojen välinen ihmisoikeustuomioistuin nosti syytteen Chilen valtiota vastaan lain väärinkäytöstä. YK:n alkuperäiskansaraportointia James Anaya on ilmoittanut, että YK:n mukaan mapuchet eivät ole terroristeja.

Chilen valtaväestöllä ei useinkaan ole käsitystä mapuchejen tilanteesta. Terrorisminvastaisen lain käyttö yhdessä yksipuolisen median välittämän kuvan kanssa on leimannut mapuchet monien chileläisten silmissä terroristeiksi. Toisaalta kansanryhmän taisteluun näyttää yhtyvän yhä enemmän myös valtaväestöä.

Maan kansa ei aio luovuttaa

Mapuchejen näkökulmasta poliisi ei ole enää pitkään aikaan ollut turvallisuuden takaaja vaan pelon aiheuttaja. Lapset näkevät ja kokevat paljon poliisien väkivaltaa, mikä on alkanut

vaikuttaa jo heidän leikkeihinsä. Mijael Carbone on ilmaissut julkisesti huolensa lasten traumatisoitumisesta ja poliiseja kohtaan kasvavasta vihasta. Mapuchejen maa-
oikeuksien toteutuminen onkin suorassa yhteydessä heidän muuhun hyvinvointiin-
sa ja ihmisoikeuksiin.

Carbone kertoo yhteisönsä elävän jatkuvan pelon alla, mutta vakuuttaa, ettei se silti aio luovuttaa taistellessaan oikeuksiensa puolesta. Jo 11-vuotiaana mapuchejen edustamisen aloittanut Carbone kuvailee, että maa antaa heille elämän, ja siksi sen puolesta ollaan valmiita myös kuolemaan.

Olen kuullut monen mapuchen suusta väsyneen kysymyksen: ”Milloin tämä kaikki loppuu?” Toisaalta optimistisuus on vieläkin vaikutta-

vampaa. Mijael Carbone sanoo tarmokkaasti: ”He ovat halunneet vaientaa meidät ja kohdelleet meitä väkivalloin, mutta se on tehnyt meistä vahvempia. Älkää antako pelotella itseänne. Yhteisöistä käsin vastustamme invaasiota, kukaan ei hiljennä meitä. Marrichiwuew; voitamme kymmenkertaisesti!”

Laura Pajarinen

*Kirjoittaja on tutkinut mapuchejen maa-
oikeuksia pro graduksaan Helsingin Yliopistolle (2008). Hän keräsi aineistonsa vuoristomapuchejen yhteisöissä vuonna 2005–2006 tehdessään työharjoittelun Chilessä alkuperäiskansojen tutkimusinstituutissa loka-
kuussa 2011*

Kuka saa päättää maankäytöstä?

Kysymys luonnosta kirvoittaa monet nykyvaltiot ja alkuperäiskansat törmäyskurssille. Valtioiden näkökulmasta maasta on saata-
va taloudellista voittoa, mikä tarkoittaa usein sitä, että maata on hyödynnettävä. Alkuperäiskansoille maa on pyhä: ihmisen on sopeuduttava luontoon ja eletävä sen ehdoilla.

Kiistat maankäytöstä kytevätkin monien valtioiden ja alkuperäiskansojen välisten konfliktin ytimissä. Alkuperäiskansoille kysymys maasta on kysymys hengissä säilymisestä. Jotta alkuperäiskansojen kulttuuri säilyisi elinvoimaisena, on ympäristön tilaa suojeltava. Laiduntaminen, kalastaminen ja metsästäminen tulevat mahdottomiksi, jos maaperä kaivetaan auki tai metsät muutetaan sellun kasvattamoiksi.

Näin alkuperäiskansojen oikeus kulttuuriinsa tarkoittaa myös oikeutta maahan ja sen omistamiseen. Tämä tunnustetaan alkuperäiskansojen oikeuksia turvaavassa kansainvälisessä sopimuksessa (ILO 169) sekä vuonna 2007 annetussa YK:n alkuperäiskansojen julistuksessa.

Alkuperäiskansojen liikehdintä maa-
oikeuksiensa puolesta on voimistunut viime vuosikymmenten aikana. Toivottavasti nyt saat-
tamisen ja ilmastonmuutoksen myötä myös valtiot ottavat alkuperäiskansojen viestin vakavasti ja kyseenalaistavat maankäyttöön liittyviä toimintatapojaan.

Johanna Maliniemi

Saamelaiskysymys

– tahra Suomen ihmisoikeusimagossa

Vaikka Suomea voidaan pitää monessa mielessä ihmisoikeuksien mallimaana, jää ainakin yksi ihmisryhmä valtaväestön tarpeiden jalkoihin – saamelaiset, Euroopan ainoa alkuperäiskansa.

Saamelaiset ovat Suomessa marginaalisen pieni ihmisryhmä: koko maassa on vain noin 7000 saamelaista, jotka ovat jakautuneet kolmeen eri kieli-ryhmään, heimoihin, kyliin ja perhekuntiin. Suomen perustuslaissa saamelaisten asema on tunnustettu alkuperäiskansana, mutta ryhmän pienuus tuottaa saamelaisväestölle vaikeuksia puolustaa oikeuksiaan ja saada ääntään kuuluviin.

Viime vuosina YK ja Eurooppa-neuvosto ovat moittineet Suomea saamelaisväestön kohdistuvista ihmisoikeusloukkauksista maanomistuskysymyksissä. Suomi ei ole vielä ratifioinut Kansainvälisen työjärjestön ILO:n alkuperäiskansojen yleissopimusta numero 169, joka muiden oikeuksien mukana takaisi saamelaisille kollektiivisen omistusoikeuden perinteiseen maa-alueeseen.

Kulttuuri vs. talouskehitys

Saamelainen kulttuuri pohjautuu paimentolaisuuteen ja porotalouteen. Nämä taas ovat ristiriidassa val-

tion Lapissa toteuttamien taloudellista kehitystä tavoittelevien hankkeitten kanssa. Suurimpia riitoja käydään maankäytöstä ja sen jakamisesta. Pohjoisessa on vielä paljon käyttämättömiä luonnonvaroja, jois-

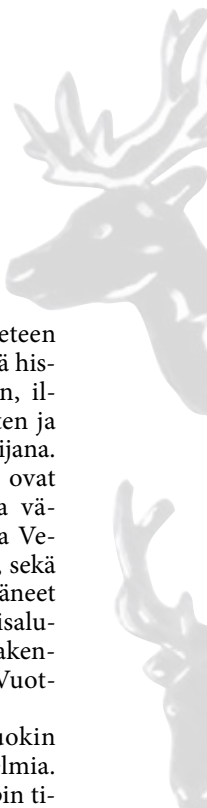
Suomen valtio tulkitsee noin 90 prosenttia Lapin maaperästä kuuluvan valtiolle.


ta osa on alkanut vapautua ilmastonmuutoksen aiheuttaman lämpenemisen vaikutuksesta.

Suomen valtio tulkitsee noin 90 prosenttia Lapin maaperästä kuuluvan valtiolle. Saamelaiset taas katsovat perinteidensä mukaan maiden kuuluvan heille, koska alueet olivat heidän omistamiaan jo ennen Suomen itsenäisyyttä.

Itä-Suomen yliopiston maantieteen tohtori **Tero Mustosella** on pitkä historia saamelaisten maankäytön, ilmaston- ja ympäristömuutosten ja niihin liittyvien oikeuksien tutkijana. ”Erityisiä ongelmia juuri nyt ovat kaivosteollisuuden aiheuttama väli-
län uhka Kuolan niemimaalla Venäjällä ja Norjan Finnmarkissa, sekä Suomessa alueilla, jotka ovat jääneet virallisesti hyväksytyin saamelaisalueen ulkopuolelle ja vesivoimarakentamisen vaikutusten vauriot Vuotos-
sossa ja Sompion alueella.”

Taloukasvun tavoittelu tuokin saamelaisille monenlaisia ongelmia. ”Talous vaikuttaa jatkuvasti Lapin tilanteeseen kontrolloimattomana turismina ja maankäyttönä esimerkiksi Inarin kunnan kaavoittamisprosesseissa.” Mustonen kertoo. ”Eniten paineenalaisina lienevät koltat, inarinsaamelaiset ja Nellimin kylä. Tenojoki, joka on Atlantin lohien viimeisiä vapaita kutujokia, kerää 30 000 turistikalastajaa vuodessa. Se luo painetta saamelaisten alueelle, vaikka on samalla merkittävä tulonlähde paikallisille.”





ILO 169:n ratifioimisen ongelmat perustuvat maanomistuskysymyksiin. Norjassa sopimus on ratifioitu jo aikaa sitten, mutta vasta hiljattain sopimusta on alettu noudattaa myös maa- ja vesioikeuskysymyksissä. Mustosen mukaan ILO:n ratifioinnin kautta Suomi joutuisi määrittelemään saamelaisten maa- ja vesioikeudet suhteessa nykytilanteeseen. ”On muistettava, että ILO 169 on vain juridisepoliittinen käsikirja. Oleellista on sopimuksen ratifioinnin lisäksi käynnistää saamelaisten ja valtion välille kansallinen eheytyms- ja rauhanprosessi, jossa suhteet määriteltäisiin kattavasti”, Mustonen toteaa.

Heikko näkyvyys julkisessa keskustelussa

Saamelaisten itsehallintoelin, saamelaiskäräjät, toimii saamelaisten oikeuksien edunvalvojana muun muassa maankäyttöön liittyvissä prosesseissa. Saamelaiskäräjillä on kuitenkin vain nimellistä vaikutusvaltaa ja huomautusoikeus esimerkiksi yhtiöiden metsä- ja kaivoshankkeille.

Suomen mediassa ja politiikassa

saamelaisten asiasta puhutaan vain harvoin. Vuoden 2012 presidentinvaalien ehdokas Eva Biaudet (rkp) oli ainoa, joka otti saamelaisten aseman usein esiin. ”Saamelaisten näkyvyydestä politiikassa kertoo paljon se, että Biaudetilla on koko maassa vain parin prosentin kannatus. Saamelaiskysymyksillä ei edetä politiikassa, eikä niillä päästä eduskuntaan”, **Pauliina Feodoroff** toteaa. Hän on saamelaisneuvoston entinen puheenjohtaja, kolttasaamelainen teatterinjohtaja ja yksi Suomen tunnetuimmista saamelaisaktivisteista.

Mustonen on Feodoroffin kanssa samoilla linjoilla. ”Saamelaisia on Suomessa vähän, ja ne kansallisen merkittävyyden asiat, joita on jo tehty, tavataan painaa esimerkiksi mediassa alas nopeasti. Emme ole kuulleet saamelaisten suoraa ääntä liittyen Lapin kehittämiseen kansallisissa medioissa juuri lainkaan”, Mustonen kertoo. ”Syynä lienee institutionaalinen rasismi ja suomalainen kolonialismi. Saamelaisten äänen kuuluminen tai asioille julkisuuden saaminen on uhka valtion intresseille.”

Uhkana kulttuurin ja elämänmuotojen menetyks

Mustosen mielestä suurin ongelma saamelaisten ihmisoikeustilanteessa on tällä hetkellä saamelaisten elämänmuotojen ja kulttuurin häviämisen uhka. ”Saamelainen elämäntapa pohjaa maahan ja hyviin suhteisiin ympäröivän luonnon kanssa. Viimeiset vuosisadat jatkunut hyökkäys saamelaisten sivilisaatiota kohtaan on johtanut siihen, että elämme niin sanottuja viimeisiä hetkiä, jos tavoitteena on säilyttää elinvoimainen kieli, kulttuuri ja kansa eri puolilla saamenmaata”, Mustonen linjaa.

Ensimmäiset ristiriidat suomalaisten ja saamelaisten välillä alkoivat jo 1500- ja 1600-luvuilla suomalaisten uudisasuttaessa Lappia. Silloin on alkanut alistamisen kierre, joka on vienyt saamelaisilta suuria elinalueita, pakottanut perinteisen saamelaisen porotalouden paliskuntajärjestelmään ja toisaalta aiheuttanut kulttuuriseksi kansanmurhaksi ja pakkoassimilaatioksi kutsuttuja piirteitä.

”Kollektiivinen masennus on saamelaisia yhdistävä tekijä, mikä on lopputulos viimeisen 500 vuoden saamelaispolitiikasta”, Feodoroff miettii. ”Vielä itsenäisen historiansakin aikana Suomi on onnistunut tekemään sellaista politiikkaa, että saamelaiset ovat miltei kulttuurisesti sukupuutossa.”

Onko jotain vielä tehtävissä?

Ilmaston lämmetessä erityisesti napipiirin alueelle toivo saamelaisen kulttuurin selviytymisen mahdollisuuksista näyttää kapenevan entisestään. Perinteisten elinkeinojen ylläpitäminen on entistä vaikeampaa, kun kilpailu jäljellä olevista luonnonvaroista kiihtyy.

Mustosen mukaan ongelman voi vielä ratkaista. ”Kehittyneenä valtiona Suomella on olemassa erittäin hy-

vät työkalut asian edistämiseksi. Siten saamelaisilla olisi mahdollisuus mukautua ilmastonmuutokseen tavalla, joka mahdollistaa alueen monimuotoisten alkuperäiskulttuurien ja luonnon selviämisen.”

Myös Feodoroff on toiveikas. ”Toivoa ei ole menetetty niin kauan kun joku meistä vielä elää perinteessä kiinni ja jaksaa potkia vastaan, sekä toteuttaa saamelaiskulttuuria ja kieltä”, Feodoroff toteaa. ”On tärkeää rakentaa yhteisöä sisältä päin ja korjata porukan sisäistä traumaa. Vasta sitten pystymme määrittelemään, mitä yhteisönä valitsemme, sen sijaan, että vain reagoisimme ulkopuoliseen paineeseen. Selviämiseen tarvitaan yhteisö. Jos lähdemme yksi ihminen kerrallaan valittamaan milloin minnekin, olemme todella heikoilla.”

On muistettava, että vaikka maa-oikeuskysymys on junnannut paikallaan, on myös edistysaskeleita saatu aikaan. ”Maa-oikeusvaatimus on kaikista suurin ongelma, jota on laastaroitu vuosien mittaan pienillä erävoitoilla, kuten kielilaililla, saamelaiskäräjälaililla ja piakkoin avautuvalla kulttuurikeskuksella”, Feodoroff kertoo. ”Näitä edistysaskeleita tarkastellessa on syytä muistaa, että jokainen voitto on saavutettu pitkän taistelun kautta, eikä mitään ole saatu itsestään.”

MEERI VÄÄNÄNEN

Kirjoittaja on Latinalaisen Amerikan tutkimuksen ja valtio-opin opiskelija. Hän teki irtioton tutkimusalastaan osallistuttuaan konferenssiin ja kiinnostuttuaan saamelaiskysymyksistä viime syksyn aikana.



Kuvitus: Meri Väänänen

Towards pro-poor policies in Peru?

The statistics made by The Reserve National Bank (BCRP) confirm that Peruvian economy is growing with a speed of six per cent a year and the Peruvian currency, the sol, is getting stronger. But regardless of the growing numbers, the poor keep on being poor while the rich are becoming even richer.

We have to start understanding social exclusion as a limitation of essential capacities and not just as a lack of income. In that way, the social inclusion policy should start with recognizing the conditions that inhibit people from improving their situations, having better jobs and better living conditions.

The state and the international donors have taken effort to address social exclusion. Indeed, being catalogued as "developing country" Peru receives money from the so called developed countries for social programs to ensure a better quality of life, education and future for the unprivileged Peruvians.

What happens with both the state or foreign aid, which is often provided through NGOs, is that one day the budget runs up. Those who were supported by the aid programmes are left alone. And the sad thing is that the majority of the Peruvians remain dependent on state help or foreign aid. Thus it is clear that the paradigm in public policy for social inclusion has to change.

This has been the starting point in a recent initiative which allows us to think that a change in the public policy paradigm is possible – namely the creation of Ministry of Development and Social Inclusion (MIDIS). It is a product of an election promise given by the sitting president Ollanta Humala during the last presidential campaign.

In the target areas, MIDIS coordinates the work of the local institutions promoting equal access to the social care system, pension and education for everyone, so that overlaps can be avoided. MIDIS is also putting up programs which allow the poor to get employed or to create their own businesses. I think that through these measures many people

will be able to maintain their families and no longer depend on state's help.

As the minister, Carolina Trivelli Ávila said in her first public interview, MIDIS has been created to ensure that it won't be no longer needed in our country. Although there are still lots of problems to solve in Peru, the creation of the MIDIS is an important step to real development far away from mere growing numbers.

ALEJANDRA VALVERDE

The writer studies Political Science.

Those who were supported by the aid programmes are left alone.

KIMPPU sarjis



Kuurojen asema

otettava vakavasti

Valtioilta kaivataan aktiivisuutta vammaisten oikeuksien turvaamiseksi.

Maailman terveysjärjestö WHO arvioi, että vuonna 2011 maailmassa oli yli miljardi vammaista. Suurin osa heistä – ja maailman noin 70 miljoonasta kuurosta – asuu kehitysmaissa: epävirallisten arvioiden mukaan äärimmäisessä köyhyydessä elävistä joka viides on vammainen. Tästä huolimatta vammaiset on tunnustettu kansainvälisesti ihmisoikeusvähemmistöksi vasta aivan viime vuosina.

Viittomakieliset kuurot ovat osa vammaisliikettä, mutta samalla myös erillinen kieli- ja kulttuuriryhmä. He määrittävät itsensä vähemmistöksi, jolla on oma kieli, kulttuuri ja identiteetti. Kuurojen oikeuksien kannalta tärkein ihmisoikeusinstrumentti on YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus (Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD). Se astui voimaan vasta neljä vuotta sitten vuonna 2008 – paljon myöhemmin kuin moni muu YK-tasolla solmittu ihmisoikeussopimus.

Erityistä sopimuksessa on se, että kansalaisjärjestöt pääsivät osallistumaan sen valmisteluun. Kuurojen maailmanliitto (World Federation of the Deaf, WFD) oli yksi neuvotteluihin osallistuneista vammaisjärjestöistä. Muun muassa WFD:n ansiosta YK:n vammaissopimus tunnustaa viittomakielet virallisiksi kieliksi ja määrää, että valtioiden tu-

lee varmistaa tiedonsaanti jokaisen omalla äidinkielellä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi viittomakielisiä käännöksiä tv-ohjelmista. Sopimus myös toteaa, että valtion tulee tukea viittomakielten käyttöä.

Syntymästä saakka leimatut

Kuuroille on tärkeää, että koulutus ja tiedon saanti viittomakielellä turvataan. WFD:n maailmanlaajuinen tutkimus vuodelta 2009 osoittaa, että jopa 90 prosenttia maailman kuuroista ei ole koskaan saanut perusopetusta ja on sen seurauksena enemmän tai vähemmän lukutaidoton.

Kuuroista lapsista vain noin prosentti saa opetusta viittomakielellä. Ne harvat, jotka kouluun pääsevät, suorittavat sen useimmiten oppimatta kunnolla kirjoittamaan tai lukemaan, sillä koulutusjärjestelmä ei huomioi heidän tarpeitaan. Lisäksi kuuleville vanhemmille saattaa syntyä kuuro lapsi, joka ei pääse kosketuksiin viittomakielisen yhteisön kanssa eikä sen seurauksena opi viittomaan. Nämä lapset jäävät niin sanotusti kielettömiksi.

Myös tarve viittomakieliselle tiedolle on suuri ympäri maailmaa, erityisesti siellä, missä kuurojen koulutusmahdollisuudet ovat hyvin heikot. Esimerkiksi HIV/AIDS-valistus ei juurikaan saavuta lukutaidottomia kuuroja. Ilman koulutusta vammaisten on vaikea saada työtä ja integroi-



WFD:n WCAR-ihmisoikeusprojektin koulutusilaisuus Freetownissa, Sierra Leonessa.

tua yhteiskuntaan ja he ovat vaarassa marginalisoitua valtaväestön ulkopuolelle.

Vammaisuuteen liittyy paljon erilaisia uskomuksia sekä stigmatisointia. Esimerkiksi Senegalissa kuuroja kollegojani on heitetty kivillä, kun he viittoivat avoimesti kadulla. Olen omin silmin todistanut Sierra Leonessa tilanteen, jossa suuttumukseen asti kieltäydyttiin uskomasta, ettei kuuro työkaverini kuule. Paikallisten uskomusten mukaan “valkoihoinen ei vain voi olla kuuro”. Perinteisimmässä kulttuureissa lapsen vammaisuus saatetaan nähdä rangaistuksena tehdystä pahasta, ja siksi heitä piilotellaan muulta yhteisöltä.



Vain noin prosentti kuuroista lapsista saa koulutusta omalla äidinkielellään eli viittomakielellä.
Kuva kuurojen koulusta Bamakossa (Mali). Kuvat: Heidi-Maria Helenius 2010

Yhdessä vahvempia

Eri vammaisryhmillä on erilaisia tarpeita, mutta yhdessä toimimalla ne ovat vahvempia ja saavat äänensä paremmin kuuluviin. Vammaiskonvention valmistelu on osoittanut, että vammaisten omien järjestöjen asiantuntemusta arvostetaan laajalti. Niillä onkin merkittävä rooli oikeuksien edistämisessä ja tietoisuuden lisäämisessä.

Esimerkiksi Sambiassa vammaisjärjestöjen aktiivisuus on patistanut päättäjät parantamaan vaalien äänestysprosessin esteettömyyttä. Kenian vammaisjärjestöt puolestaan ovat saaneet kasvatettua osuuttaan valtion budjetista.

”Mikäli vammaisjärjestöt eivät painosta valtioita muutoksiin, ei edistystä saavuteta”, painottaa YK:n vammaisasioiden erityisraportoijana vuodesta 2009 lähtien toiminut **Shuaib Chalklen**. Haasteellista on, että järjestöt kärsivät kroonisesta resurssipulasta ja eivät siksi saa ajamilleen asioille tarpeeksi näkyvyyttä. Esimerkiksi YK:n vuosituhattavoiteissa vammaisuus jäi täysin vaille huomiota.

Vammaiskentän työtä vaikeuttaa luotettavan tilastotiedon puute. Sellaisen pohjalta voitaisiin suunnitella oi-

keat, kohdennetut toimenpiteet muun muassa koulutus- ja terveydenhuoltokysymysten sekä lapsikuolleisuuden ratkomiseksi. Vastuu tiedonkeruusta tulisi kuulua valtioille ja YK:lle, ei resurssipulasta kärsiville järjestöille.

Suomi suunnannäyttäjäksi

YK:n sopimuksen valossa on syytä uskoa, että vammaisten ihmisoikeudet tulevat saamaan enemmän huomiota myös kansainvälisellä tasolla. Sopimuksen on maaliskuuhun 2012 mennessä allekirjoittanut 153 maata ja ratifioinut 100.

Vaikka Suomi ei ole vielä ratifioinut sopimusta, on se jo vahvasti profiloitunut vammaisasioiden Maamme tukee rahallisesti muun muassa WFD:n ja YK:n vammaisasioiden erityisraportoijan Chalklenin työtä. Lisäksi suomalainen, kuuro rap-artisti Signmark on vuodesta 2010 lähtien toiminut ulkoministeriön nimittämänä vammaisasioiden erityisedustajana kansainvälisillä foorumeilla.

Valtioiden tuki vammaisten ihmisoikeustyössä on korvaamaton, arvioi erityisraportoija Chalklen: ”Ottamalla vammaisnäkökulman mukaan poliittisiin ohjelmiinsa ja linjauksiinsa vahvat maat, kuten Norja tai Suo-

mi, voivat toimia esimerkkinä muille maille”. Vaarana saattaa kuitenkin olla, että vammaisteema jää pelkästään julkilauselmiksi ja korulauseiksi. Näin siitä hyötyy vain valtion kansainvälinen kuva.

Kuten kansainvälisilläkin areenoilla, on vammaisten oikeuksilla lyhyt historia myös Suomessa - esimerkiksi kahta synnynnäisesti kuuroa koskeva avioliittokiello kumottiin vasta 1969, ja vuodesta 1987 kaikilla vammaisilla on ollut oikeus vapaasti avioitua ja perustaa perhe.

Suomessa toimivan vahvan ja perinteikkään vammaisjärjestökentän ansiosta maallamme on kuitenkin ainutlaatuinen tilaisuus profiloitua vammaisten oikeuksien ajajana ja käyttää saamansa tuki ja asiantuntijuus hyväkseen.

Toivottavasti uuden sopimuksen myötä vammaisten oikeudet saavuttavat kansainvälisessä ihmisoikeusdiskursuksessa saman sijan, joka esimerkiksi naisten ja lasten oikeuksilla on.

HEIDI-MARIA HELENIUS

Kirjoittaja työskentelee Kuurojen maailmanliitossa WFD:ssä. Kirjoituksessa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia.



Another God that failed?

Few development policies today are as heralded as microfinance. But as evidence piles up, it is becoming clear that its premisses are built on sand and its effects disastrous.

Exuberant responses to microfinance (MF) abound, from the "Year of Microcredit" (UN declaration, 2005) to the Nobel Peace Prize (2006, Grameen Bank & Mohammad Yunus) and the US Presidential Medal of Freedom (2009, Yunus). A huge number of development projects, by the UN, the World Bank, and others, are based on it. However, all the evidence points to its beneficial effects being largely illusory.

Charting the territory

MF works by providing a small loan to a poor person, often a woman, who can then generate some income-creating activity, and by so doing, will be able to pay off the loan and eventually be lifted out of poverty. Other services follow, such as providing the poor with investment opportunities or insurance.

The idea is that MF is a way to eradicate poverty, bring about sustainable economic development, build social capital and empower the poor, especially women. It doesn't subject the poor to the "stigma" of dependency, pro-

viding "incentives" for them to utilise their entrepreneurial skills.

Historically, there are two types of MF-operations. It was initially launched in Bangladesh, in the 1970s, to circumvent exploitative loan-sharks. The loan-sharks took advantage of the poor by practicing usury, and therefore condemning their victims to a poverty trap. Yunus was adamant about keeping interest rates low.

This model was largely abandoned in the 1980s, as MF was commercialized. It was now a profit-making opportunity, in line with the neoliberal emphasis on the beneficial effects of privatization and profit-oriented approaches. Furthermore, research showed that Grameen's low interest rates were only made possible by outside funding. This "new wave" MF was a way to make it self-sustainable. In conclusion, a win-win.

Smoke and mirrors

The problem with MF is that there is barely any evidence of the positive results attributed to it. Instead, its effects are often found to be quite negative, sometimes astoundingly so.

Since its commercialization, MF now mostly consists of simple consumption loans, as well as loans to subsistence entrepreneurs. As An-nastiina Hintsa, MF program coordinator in Costa Rica and Guatema-

la, now at McKinsey, pointed out in discussion, MF programs need "supporting structures to achieve long-term impact and self-sustainability". That means you need a business plan, enough resources, the right type of financing, and so on. But in mainstream MF, interest rates have become sky-high, and the poor are having a lot of trouble coping with them. Where advocates point to very good repayment rates as proof that the system works, investigations of the issue actually show that poor people are often driven to sell off their assets or to take on new debt, in order to service their existing obligations. In one study of Bangladesh, anthropologist Lamia Karim found that women are often coerced into paying through the use of shame and violence. To make matters worse, men often took the money and left the women with the liability. Furthermore, during her work in Costa Rica and Guatemala, Hintsa noticed that men were often "outright hostile towards the idea of female entrepreneurship", subjecting women to "both mental and physical violence". This led to a lot of dropouts, and put into question the conventional wisdom of focusing MF almost solely on women.

MF also contributes to displacement effects. That is, societies are saturated with MF, with one entrepre-



neur simply cutting into the market share of another, leading to drastic price drops and increasing poverty. In one instance, annual salaries for phone-operating Indian women went from an estimate of \$750-1250 to just \$70. In other cases, a coffee shop set up with MF simply replaces another down the street, leaving the net effect at close to zero, before even considering problems associated with servicing the debt. Displacement effects – as well as the number of clients simply dropping out of MF programs – are hardly ever considered in the impact-assessments of MF programs.

All in all, MF contributes to creating a poverty trap for the poor, which

cific problems of different MF practicalities, serious as they may be.

MF certainly can do good things; low-interest rate consumption loans to ease a desperate situation, financing of business operations with sufficient scale and flexibility to succeed, and so on. There are arguably better alternatives, but one shouldn't dispute the fact that MF can, and does, at times play an important role.

Furthermore, as Hintsu points out, education and vocational training related to MF programs have a "real and undisputable" beneficial effect. The problem is that this positive role for MF is minimal in the larger picture. Even those who don't agree that MF has such a starkly negative effect

as described above, such as author David Roodman from the Center for Global Development, admit that

The idea is that microfinance is a way to eradicate poverty.

they can't get out of, and which forces them to take actions that make them even poorer. One example of the devastating results are the suicides of 160,000 farmers in India since 1996 – in a region with problems specifically linked to MF.

"Do as we say, not as we have done for a couple of centuries"

However, a more far-reaching problem is the poor outlook for a comprehensive economic development policy. MF today is an inherent part of neoliberalism, deriving its principles from it and existing as part of neoliberal economic policy. The overarching problem is thus ideological, not so much tied up in the spe-

it has a net zero effect on poverty. But this is a truly detrimental flaw in a development policy. The core problem of microfinance is found in both the original and the "new wave" models, regardless of the contrasting principles and beneficiality for the poor.

The vision that MF essentially paints is of an economy made up of petty traders, street vendors, and rickshaw drivers. If the same economic

policy had been applied to, say, Finland, we would not be one of the most technologically advanced industrial economies in the world, we would be trading the modern equivalent of squirrel-skins with our kindly neighbours.

Every single rich, industrialized nation in the world has gotten to that point through a concentrated effort by the government to invest in the industrial sector. That is by providing research & development support, building infrastructure, giving funding to small and medium sized enterprises (SME), investing in education and health and by protecting infant industries. This has all been well documented in academic research.

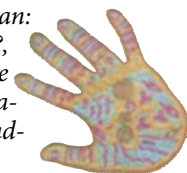
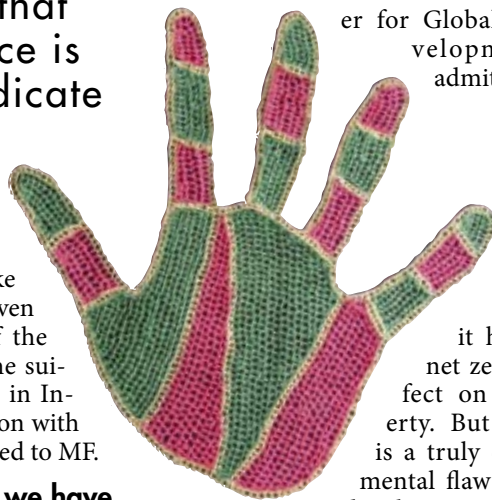
By now, we have become so enamoured with the fantasies of the "hero-entrepreneur" and the "free market", that we have allowed ourselves to misunderstand just about everything that goes into creating economic growth and well-being.

MF – even to the extent that it actually does good things – does none of this, yet it is the central tenet of the economic development policy of many countries, and is therefore creating a huge opportunity cost by taking away funding from SMEs that need it, and diverting resources away from policies that support sustainable industrial development.

PAAVO TEITTINEN

The writer is a student of law and politics at the University of Helsinki.

This article relied on a number of sources, including Milford Bateman: Why Doesn't Microfinance Work?, 2010, Lamia Karim: Microfinance and Its Discontents, 2011 and Ha-Joon Chang: Kicking Away the Ladder, 2002.





Teatteria ilman näytelmää

Heti Kaapelitehtaan Turbiinisaliin astuessani ymmärrän, etten ole tullut seuraamaan perinteistä draamaa. Lavasteet loistavat poisaloaan vain seitsemän tuolia puolikaaren muodossa odottaa riisutulla näyttämöllä. Pienessä tilassa tunnelma on intiimi. Esiin astuessaan näyttelijät tuntuivat asettuvan viereeni, aivan kuin he olisivat tulleet juuri minua varten.

Seven on ihmiskohtaloita – seitsemän naista ja seitsemän näyttelijää antamassa äänensä heidän tarinoilleen. Kyseessä on sovitus näytelmästä, jota on aikaisemmin esitetty vain ulkomailla ja joka nyt ensi kertaa rantautuu Suomeen. Käsikirjoituksen pohjana on seitsemän ihmisoikeusaktivistin antamat haastattelut. Tarinoita kuullaan niin Etälä-Amerikasta, Afrikasta kuin Lähi-Idästäkin, ja ne ovat kaikki tosia. Siihen perustuu myös niiden teho.

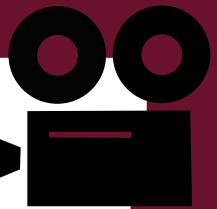
Ohjaaja **Marcus Groth** on sovittanut **Sevenistä** dokumentaarisen näytelmän käyttämällä hahmoterapiamenetelmää. Se tarkoittaa, että näyttelijät eivät näyttele, he yksinkertaisesti vain ovat. He reagoivat tekstiin sen lausumahetkellä vallitsevien tunteiden mukaan eli nauravat jos naurattaa, huutavat jos suututtaa ja antavat myös kyynelten virrata. Tämä tekee esityksestä rehellisen. Mitään ei piiloteta roolien taakse eikä kätketä puvustuksella, arvo annetaan alkuperäiselle tarinalle ja se yksin riittää. Kun tarina on tarpeeksi pysäyttävä, ei se kaipaa tehokeinoja tuekseen. Monologeja siivittää eteenpäin eri maiden kansanlaulut ja rytmit, jotka suovat hengähdystaukoja niin katsojille kuin näyttelijöillekin.

Ajoittain **Seven** yltyä sfääriin, jossa katsoja voi nähdä näyttelijän läpi ja kuulla ihmistä tarinan takana. Lavalla istuva esiintyjä on kuin portti: hän ei puhu omalla suullaan, vaan antaa äänensä jossakin kaukana taistelevalle naiselle. **Seven** ei putoa dokumentaarisen teatterin sudenkuoppaan eli väkinäisiin tunnepurkauksiin - siitä kiitos kuuluu yksin tarinoille, jotka eivät kulu edes moneen kertaan kerrottuina.

Länsimaissa tavataan ajatella, että kaikki muu meiltä voidaan viedä vaan ei sieluumme, että sisimpäämme saakka ei byrokratian koura yllä. **Seven** haastaa ajattelemaan uudelleen. Kun kambotzalainen nuori tyttö riistetään synnyinseudultaan ja joukkoraiskataan, hän kertoo, että hänen sielunsa on lähtenyt kotiin riisipeltojen keskelle. Jälkeensä se jätti vain tyhjän kuoren. Voiko sielun siis kuitenkin varastaa, ja mi-

kä riittää ylittämään rajan, jonka jälkeen palo silmissä sammuu? Mitä jää jäljelle, jos sisimpämmekään ei enää ole meidän? Jonkun on pakko nähdä, jonkun on pakko kuulla. Jonkun muunkin on pakko avata suunsa kuin vain näiden seitsemän naisen. **Aliisa Priha**

Matkalla joksikin



Harvoin löytää elokuvaa, jonka jokainen kohta on pysäytettynä kuin yksittäinen taideteos, valokuvan tai maalauksen veroinen. **Sin Nombre** (2009) - suomeksi ”ei nimeä” – on juuri tällainen helmi. Sen sykhdyttävä kuvamaailma hehkuvine väreineen ja valon ja varjon leikkeineen riittäisi juonesta irrallaankin kantamaan loppu-tekstien esiinmarssiin saakka. Kun taiturimaiseen kamerankäyttöön vielä lisätään puhutteleva tarina, on helppo ymmärtää, miksi elokuvayleisö nousee penkeistään normaalia pidemmällä viiveellä.

Sin Nombre kertoo paremman elämän tavoittelusta, ystävydestä ja lyhyeksi jäävästä lapsuudesta väkivallan ja köyhyyden piinaamassa Väli-Amerikassa. Nuoret yrittävät rakentaa itselleen tulevaisuutta niistä rippeistä jotka jengisodat, huumeet ja pakolaisuus ovat jättäneet jälkeensä. Mexican rajan takana kohovat USA:n pilvenpiirtäjät ovat lupaus jota kohti matkataan täyteen ahdetun tavarajunan katolla. Köyhyys on läsnä jokaisessa hengenvedossa.

Vaikka elokuva on jo muutaman vuoden vanha, ovat sen teemat surullisen ajankohtaisia yhä kalenterin näyttäessä 2012. Harvat asiat ovat muuttuneet, vielä harvemmat parempaan suuntaan. Suosittelen jokaista siirtolaisuudesta ja pakolaisuudesta, tai vaikka kauniista maisemista, vähänkin kiinnostunutta etsimään käsiinsä tämän teoksen. Ei ole turhaa palauttaa mieleensä, että tuhannet ihmiset joutuvat edelleen taistelemaan pienten toivonmurustensa eteen – paperittomina, passittomina, ilman nimeä. **AP**

Pyörällä päästään (vai päästäänkö?)

Fillari. Tsygå. Cykla. Munamankeli. Fiksi. Felo. Rukki. Baikki. Rakkaalla lapsella on monta nimeä, ja suunnilleen yhtä monta käyttötarkoitusta. Sinulle se on kulkuneuvo joka vie paikasta A paikkaan B halvemmalla ja nopeammin kuin HSL, keskustan trikoopukuisille kamikazeille kelpo tapa saada stokkanmummut sydänkohtauksen partaalle ja kummipoikasi se muuttaa kovaksi kaveriksi nopeammin kuin viivastelevä kasvupyrähdys. Yhtä kaikki, polkupyörä on aina yksi ja sama, niin Helsingissä kuin Heinävedellä. Sivistysanikirjan sanoin: ”tavallisesti kaksipyöräinen kevyt kulkuneuvo, joka saadaan liikkeelle polkemalla”. Hyvin simppliä.

Mutta harvoin asiat ovat niin yksiuotteisia kuin kirjojen sivuilla. Nykypäivän Suomessa on havaittavissa ilmiö, jossa polkupyörä vaihtaa hiljalleen merkitystään urheilu- ja liikennevälineestä statussymboliksi – ja ennen kaikkea modernin elämän hiilikuituiseksi ruumiillistumaksi. Jokaisen itseäänkunnioittavan hipsterin kalapuikkoviikset harmaantuisivat häpeästä, jos he joutuisivat kulkemaan työmatkansa yksityisautolla. Pyörä sen olla pitää, ja tasaraitaiseen paitaan puettu mukso sopii sievästi tarakalle ketturepun vierelle. Eteläisen Helsingin pukumiehet taas huomaavat, että biancheihin ja cerveloihin saa kulutettua yhtä sievoisia summia kuin luksusautoihin, ja lisäksi niitä mahtuu talliin triplamäärä! Sitten on helppo kattokerroksen suihkussa hymyillä kollegalle, kilsoja mittarissa näinpaljon ja keskinopeus noinpaljon. Ja aina vähän aerodynaamisempi menopeli kuin naapurilla.

Jättäkäämme nyt Helsingin hetkeksi ja lentäkäämme Finnairin ykkösluokassa reilut kuusituhatta kilometriä itään. Astuessasi koneesta ulos olet saapunut polkupyöräilyn ykkösmaahan – ainakin, jos lukumäärää pidetään uskottavana mittarina. Kiinassa kaikki on suurempaa ja kaikkea on tuhat kertaa enemmän. Itse asiassa punainen kansantasavalta on niin valtava, että sen käsittäminen käy supisuomalaiselle työstä. Pieni tietoisuus: Pekingin kaupunginhallituksen mukaan maan pääkaupungissa varastetaan vuosittain yli neljä miljoonaa polkupyörää. Päät-

telepä siitä, kuinka monta kaksipyöräistä kaduilla kaiken kaikkiaan surraa.

Kiinassa polkupyörä on jokamiehen oikeus. Suurissa ja ruuhkaisissa kaupungeissa kevyt pyörä on usein nopein tapa liikkua, mutta vielä tärkeämpää on, että tuo menopeli on edullisuutensa vuoksi koko kansan saatavilla. Sitä kun ei tarvitse tankata, eikä renkaihin pumpattavasta ilmasta käydä kansainvälisiä sotia. Miljoonille maa-seudun talonpojille ja megalopolioiden tehdastyöläisille pyörä on välttämätön investointi. Eikä kyse ole pelkästään

työmatkojen taittamisesta: Kiinan kaduilla voi nähdä jos jonkinlaista pienyritystä kaksipyöräisen selässä. Monelle fillari on yhtä kuin toimeentulo.

Kuten kaikki tiedämme, itä nousee. Ja teollistuu, ja modernisoituu. Pääomaa keskittyy vähitellen myös työväelle, ja vaikka talouskasvusta hyötyykin vain pieni etuoikeutettu kansansaosa, tarkoittaa sekin Kiinan mita-asteikoilla miljoonia. Käytän-

nössä miljoonat kiinalaiset huomaavat, että heillä on viimeinkin varaa ostaa oma auto ja jättää työväen leiman otsaan lyövä polkupyörä telineeseen. Eli jokamiehen oikeudeksi mielletyn fillarin pyörät monistuvatkin nyt neljäksi, ajopeli muuttuu polttoainetta juopottelevaksi katumaasturiksi. Suomen mallia noudattaen: autosta tulee miehen mittari. Ja kiinalainen työmiehensä myös ostaa autonsa, vaikka vain siksi että hän voi.

Samaan aikaan länsi huutaa seis. Tiedämme nimittäin myös sen, että ilmastonmuutos on jo kiistämätön tosiasia. Ajattelempa, että xianit ja lit on pakko saada ymmärtämään, että jopon selässä se tulevaisuus ratsastaa. Mutta voimmeko kieltää muita kulkemasta tietä jonka olemme itse viitoittaneet? Me länsimaalaiset, jotka olemme itse jo läpikäyneet kaksi autopaikkaa per automaattiovinen talli -vaiheen? Kenellä on oikeus pakottaa ryysyrannan joo-seppi suoraan fiksipyörän selkään?

ALIISA PRIHA

Kirjoittaja on maantieteen opiskelija, joka viihtyy hyvin myös satulan selässä.

Tavallisesti kaksipyöräinen kevyt kulkuneuvo, joka saadaan liikkeelle polkemalla.



Itella Green

Arvioi uusin ja lue vanhin Kimppu

Kimppulle on nyt perustettu blogi osoitteeseen blogs.helsinki.fi/kimppu-lehti. Käy tutustumassa sivuihin ja antamassa palautetta tästä lehdestä. Toukokuun loppuun mennessä palautetta antaneet osallistuvat kehy-valiokunnan arvontaan.

Sivuilta löytyy ajantasainen lehden arkisto, joka sisältää kaikki vuodesta 1998 asti ilmestyneet Kimppu-lehdet. Aiempien Kimppujen teemoina ovat olleet muun muassa ympäristö, kaupunkikehitys ja nälkä. **Lue, lataa ja jaa!**

KIMPUN TOIMITUS

Bedöm nyaste och läs äldsta Kimppu

Kimppu har nu öppnat en blogg på adressen blogs.helsinki.fi/kimppu-lehti. Bekanta dig med sidorna och ge gärna respons kring den här tidningen. De som gett respons deltar i en utlottning som utvecklingssamarbetsutskottet arrangerar i maj.

På sidorna hittar du ett uppdaterat tidningsarkiv, där alla nummer av Kimppu som utkommit sedan år 1998 ingår. Kimppus tidigare teman har varit bland annat miljö, stadsutveckling och hungersnöd.

Läs, ladda ner och dela med dig!

KIMPPUS REDAKTION

Review the newest and read the eldest Kimppu

Kimppu has now opened a blog at blogs.helsinki.fi/kimppu-lehti. Feel free to explore the site and share your opinion on this magazine. By giving feedback you have a chance to win in a raffle organized by Development committee in May.

In the blog you can read all the earlier volumes of Kimppu including the first one published in 1998. Kimppu has been published under various themes, such as environment, urbanization and hunger.

KIMPPU'S EDITORIAL STAFF

HYY:N KEHY-VALIOKUNTA



KÄYTÄNNÖN KEHITYSTYÖTÄ OMASSA YLIOPPILASKUNNASSASI

Kehitysyhteistyövaliokunta on Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan HYY:n alainen elin, jonka tapahtumiin ovat tervetulleita kaikki ylioppilaskunnan jäsenet. Tulemalla mukaan kehy-valiokunnan toimintaan saat mahdollisuuden tavata muita kehityskaakymyksistä kiinnostuneita opiskelijoita ja osallistua kehitysyhteistyön tekemiseen käytännössä. Lisätietoja kehitysyhteistyövaliokunnasta ja sen toiminnasta saat osoitteesta blogs.helsinki.fi/kehy-valiokunta

KEHY-VALIOKUNTA

- ▶ hallinnoi ylioppilaskunnan kehitysyhteistyöhankkeita ympäri maailmaa
- ▶ päättää HYY:n myöntämän kehitysyhteistyöhön tarkoitetun projektituen käyttökohteista
- ▶ järjestää yliopistolla kehityskaakyma-aiheisia tapahtumia
- ▶ julkaisee Kimppu-lehteä
- ▶ ylläpitää keskustelua kehitysyhteistyöstä ja kehityskaakymaista ylioppilaskunnassa

Liity valiokunnan sähköpostilistoille:

1. Jätä otsikko tyhjäksi.
2. Kirjoita viestikenttään subscribe kehy-ulk
3. Lähetä viesti osoitteeseen majordomo@helsinki.fi